

Masteroppgave Power Your Wardrobe

Mariann Munthe

Kandidatnummer; 615

<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/10642/6846>

Master I estetiske fag, studieretning for mote og samfunn

Institutt for estetiske fag, Fakultet for Teknologi, Kunst og Design

OsloMet - Storbyuniversitetet

Masteroppgave I Mote og Samfunn

2023

Sammendrag

Denne oppgaven vil undersøke om et enkelt offentlig søm tilbud, på folkeverkstedet Deichmann Bjørvika, kan hjelpe endre inaktive klær tilbake til bruk

Masteroppgaven er basert på forskning av egen praksis i et søm verkstedet der det undersøkes hvordan et enkelt offentlig søm tilbud kan hjelpe klær til et lengre bruk. Sammen med Deichmann i Bjørvika gis det et enkelt offentlig søm tilbud til biblioteket brukere. Deltakerne tar med et selvvalgt plagg til deltakelsen. Tilbudet gjennomføres 30 ganger over åtte måneder. Undersøkelsen hadde 160 skjema med 165 deltakere. Av disse ønsket 69 % å endre eller reparere egne klær.

Tidligere var det naturlig for familier å lage klær, reparere dem, arve fra/ til slekt og endre, mange ganger, før klær ble kastet. Nå er det vanlig å erstatte, gi bort, selge, kaste lenge før klærne er fullt ut brukt. Mengden kastede klær er blitt en utfordring for jordens miljømessige tåleevne. En av løsningene kan være å bruke lengre de klær vi allerede har. Vi har relasjon til tingene våre. Dette kan være bruksverdi, affeksjonsverdi, samleverdi og økonomisk verdi. Undersøkelsen tok bilde av det valgte plaggene for å kartlegge hva deltakeren ville bruke sin tid på å endre. Utenom et par festantrekk, var alle plagg hverdagsklær. I tillegg kom noen med interiør og kostymer. Nesten samtlige mente at plagget ville bli brukt etter endringen. Et år senere spurte vi 20 deltakere om etterbruken og 15 bekreftet etterbruk.

Case studien har avdekket at noen av deltakerne har endret eller reparert inaktive klær tilbake til aktivt bruk i egen garderobe. De opplevde søm tilbudet på Deichman som en hjelp i dette arbeidet. Dette er likevel er dette ikke nok til å konkludere en vitenskapelig sammenheng. Spørsmålet trenger en videre undersøkelse. Når det er sagt, så har studien gitt ny innsikt i temaet endring og reparasjon av klær for å forlenge bruk av klær.

Oppgavens tittel, Power Your Wardrobe, uttrykker styrke i eget klesskap. Tilbudet hadde stort oppmøte, og noen deltakere valgte å delta flere ganger. Flere ønsket å sy mer eller endre på flere plagg. 96 skjema svarte på hva som skulle til for å endre flere plagg: Mer kunnskap og flere ferdigheter mente deltakerne var det viktigste.

Søm- tilbudet har i ettertid blitt en del av bibliotekets ukentlige program, og utvidet med grunnkurs søm månedlig. Flere av deltakerne i undersøkelsen har fortsatt å bruke tilbudet.

Abstract

The task was to see if a simple sewing offer under public auspices, at Deichmann Library, can help change inactive clothes back to use.

The master's thesis is based on research of own practice in a sewing workshop where it is examined how a single public seam offering can help clothing to a longer life by change. Together with a library its users were offering a simple public sewing service. The participants were asked to bring a garment of their choice, which they wanted to change. The service was offered 30 times over a period of eight months. It collected 160 surveys with 165 participated persons. Among these 69% wanted to change or repair their clothes.

In earlier times, it was natural for families to make clothes, repair them, inherit from relatives, and change clothes, many times. Now it is common to replace, give away, sell, and throw away long before the clothes are worn out. The amount of discarded clothing has become a challenge to the earth's environmental resilience. One of the solutions may be to keep our garment longer. We have relationships with our things, and those we keep often have a value to us. This may be using value, sentimental value, aggregate value, and economic value. The survey took a picture of the chosen garment to map out what the participant brought to work on. It was a couple items to occasions, but mostly every day garments participating. Some brought interior and costumes. Almost all thought the garment would be used afterwards. One year after 20 participants were asked about use after, and 15 confirmed to have used the garment.

The thesis has noted that some of the participants have altered or repaired their garment back into ordinary use in their wardrobe. Even though, this is not enough to scientifically prove the statement. The question needs of further examination. Nevertheless, the case study has given new insight on the topic of altering and repair as a method to prolong the use of clothes.

The title Power Your Wardrobe is expressing the empowering force in our own wardrobe. The service had good attendance, and some kept coming. In the survey 96 participants were asked about what would help them alter more clothes. More knowledge and skills were the best help, according to the answers. The Sewing offer is described in Deichmann annual report as successful and continued. Several of the survey participants have continued to use the offer.

Erklæring og Originalitet

Jeg bekrefter at unntatt der det er gjort behørig erkjennelse, arbeidet er det for forfatteren alene. Arbeidet er ikke levert tidligere, helt eller delvis, for å kvalifisere til noen annen vitenskapelig grad. Innholdet i avhandlingen er et resultat av arbeid som er utført i mitt godkjente forskningsprogram. Ethvert redaksjonelt arbeid, betalt eller ubetalt, utført av en tredjepart er anerkjent. Etske prosedyrer og retningslinjer er fulgt.

Signatur forfatter

Dato: 05.09.2023

A photograph of a handwritten signature in black ink on a yellow patterned background. The signature reads "Marianne Kvanthel". The background appears to be a document or a book cover with a repeating floral or geometric pattern.

I certify that except where due acknowledgement has been made. The work is for the author alone. The work has not been submitted previously, in whole or in part, to qualify for any other academic award. The content of the thesis is the result of work which has been carried out in my thesis degree approved. Any editorial work, paid or unpaid, carried out by a third party is acknowledged. Ethics procedures and guidelines have been followed.

Forord

Spesielt stor takk til mine døtre, som ga solid støtte og tiltro til å mestre oppgaven.

Deichmann bibliotek, avdeling folkeverkstedet åpnet sine dører til undersøkelsen med lokaler, utstyr og nettverk. Dette gjorde at enkel og random deltakelse var mulig for deltakerne i forskningen. Samarbeidet var avgjørende for kvaliteten i undersøkelsen.

Med dyp takknemlighet vil jeg ære alle deltakere som delte sine meninger, og uten helt å planlegge det etablerte et samhold seg imellom. Det gjorde søm tilbudet imøtekommende for alle nye deltakere. En varm takk til mine venner Gro, Olga, Øyvind, Helen, Vivian, Anne og min lærer Jan. Uten dere, ingen levering.

Takk til mine veiledere førsteamanuensis Joanne Cramer og professor Ingun Grimstad Klepp

Innhold

<i>Sammendrag</i>	iii
<i>Abstract</i>	iv
<i>Erklæring og Originalitet</i>	v
<i>Forord</i>	vi
1. Innledning	4
Betydning for klima	5
Forforståelse	6
Undersøkelsens etikk	6
Oppgavens struktur	7
Hva oppgaven sier noe om	8
Hvorfor dette er relevant for fagfeltet	8
2. Problemformulering	9
Hvorfor noen klær ikke brukes	10
<i>Avgrensning av problemstilling</i>	10
3. Avklaringer om klær	12
Hva er bruk av klær	12
Hva vil det si å eie et plagg	13
Gjenbruk, arv, salg og kast av de klærne vi ikke bruker	14
Hva er brukstid og levetid for klær	14
Hva vil det si å forlenge klærs bruk	17
Hva vil det si å kaste klær	18
Endre og reparere klær	20
4. Bærekraft	21
Klær og økonomi	24
5. Valg av Deichman Bibliotek som arena	27
6. Valg av vitenskapelig Metode	29
Aksjons forskning	29
Kvalitative og Kvantitative undersøkelser	30
<i>Valg av forskningsdesign og strategi</i>	32

Masteroppgave Power Your Wardrobe

<i>Proessen med oppgaven</i>	34
Valg av rammer for undersøkelsen	36
Ordet enkelt og dennes plass i undersøkelsen	36
Utvalg av deltakere	38
Veileders rolle i deltakende observasjon	40
<i>Forskningsmetodiske verktøy</i>	42
Deltakende observasjon	42
Semistrukturert Spørreskjema	43
Foto av deltakende plagg	43
Året etter	44
7. Funn i datamaterialet	45
8. Analyse av datamateriale	49
9. Drøfting av datamaterialet	54
<i>Drøftingens del 1 – sentrale linjer i studien</i>	54
Brukerskapet	55
Bærekraft	56
Søm tilbudet	57
Kunnskaper, ferdigheter og endring	57
Veileders rolle og hjelpens kvalitet	58
<i>Drøftingens del 2 - spørsmålene i spørreskjema</i>	60
Alder	60
Kjønn	61
Beskriv hvorfor du ville endre plagget	61
Hvor fant du informasjon om i dag	61
Hva trenger du for å endre på flere plagg	62
I dag har du endret på noe du hadde med eller lagde noe nytt. Beskriv hvordan du opplevde å arbeide på plagget	62
Hvordan tror du at du i fremtiden vil bruke det du har laget eller endret	63
<i>Oppsummering av kapittel drøfting</i>	63
10. Sammendrag og Konklusjon	65
11. Veien videre	66
12. Utstillingen og muntlig eksamen	67

13. Vedlegg	67
<i>Tabell med oversikt over datamaterialet</i>	67
<i>SIKT godkjenning til å behandle personopplysninger</i>	70
<i>Spørreskjema</i>	72
13. Litteraturlistens Hyperlenker	72
14. Litteraturliste	74

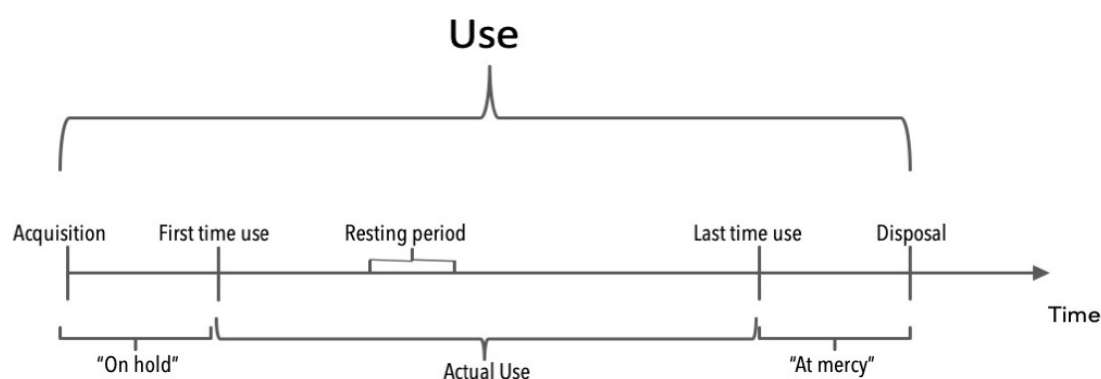
Foto: Kris Atomic, Unsplash

Foto og tekst er brukt til å markedsføre tilbudet på [Deichmann.no](https://www.deichmann.no)/Hva skjer?

1. Innledning

I denne studie vil jeg se nærmere på en liten del av det å bruke klær. Den bruken som er et ikke bruk. Av mengden klær privatpersoner eier så er det noen plagg vi velger å ikke ta på kroppen. Disse ligger i skap og skuffer, på loft eller i kjeller. Vår bruk av dem består i å flytte på dem, stable dem eller rydde dem til et nytt sted. Vi bruker tid på dem selv om vi ikke bærer dem på kroppen. De er inaktive i kropps påkleder tjenesten. Klær består av tekstile trådfiber som veves, stikkes, hekles, toves eller støpes. I *tekstiler og klær: fremstilling, behandling, miljøbevissthet* (Solås, 2009), vises det til at klær vanligvis er laget av fibre, naturlige eller kunstig.

De fleste har klær til ulike formål. Det å bære klær er en av våre eldste kulturelle uttrykk (Gradén & McIntyre, 2009). Etter en tid slutter vi å bruke noen. Klær som ikke er i bruk, blir pakket ned og stablet i hjemmet. I Joanne Cramer sin avhandling *the living wardrobe, Fashion Design for an extended garment lifetime* (Cramer, 2019 s.64) undersøker hun hvordan mote via design kan forlenge plaggs levetid. Hun viser til ulik bruk i ulike demografiske kontekster med varierende bruks intensitet, og dermed ulik bruks lengde. Ingun Klepps modell for klær levetid (Klepp, 2001) omtales i rapporten *hvorfor går klær ut av bruk?*. Denne rapporten viser at bruk av klær gjøres i tre faser; anskaffelse, bruk og kast. I en periode etter anskaffelse og bruk ligger plaggene på vent før de kastes. De er pakket bort, og det er ikke avgjort hva som skal skje med dem. Modellen kaller denne tilstanden å være på vent, på nåde – at mercy.

Klepp sin levetid modell, som viser et plaggs ulike bruksfaser (Klepp, 2001, p.23)

Hva om disse klærne på vent kan tilbake i bruk, hos samme bruker?

Kan reparasjon og endring hjelpe klær tilbake i brukt?

Denne case studien undersøker om klær på nåde kan komme tilbake i bruk hos samme eier. Undersøkelsen gjøres ved å tilby søm-veiledning i et åpent verksted. Bruker av plagget kan komme til verkstedet og gjøre endringer og reparasjon på plagget. Den enkelte bruker vet hvorfor plagget ikke brukes, og vet da også hva som skal til for at plagget på nytt kan brukes.

Betydning for klima

Kate Feltcher og Mathilda Tham lanserte *Fashion Action Research Plan – Earth Logic (Fletcher & Tham, 2019)* hvor de mener at forbruk et av klær bør reduseres med nær 75%, fra 2018 nivå. De mener dette er nødvendig for å redusere klærs negative påvirkning på klima. I *Earth Logic* lanserte de seks viktige endringsområder for klær og skriver på side 43;

«The only solution is less stuff».

En av måtene å redusere eget konsum på er å gjenbruke det man allerede har. Ubrukte klær gjenoppstår i eksisterende, tilpasset eller ny form til bruk i eget liv fremfor at noe nytt skaffes. Utover redusert forbruk mener planen at mer lokal og samkjørt produksjon kan bidra. Og de tre siste punktene i planen setter søkelys på kunnskap, omtale i språk og reguleringer.

De seks tiltakene i *Earth Logic* er:

1. Less
2. Local,
3. Plural,
4. Learning,
5. Language
6. Governance

Planen mener vi bør ha mindre klær, og at det er en av de viktigste tiltakene for å bidra til redusert negativ klimapåvirkning. De fremmer også lokal produksjon med klær lagd nærmere der folk bor. Dette vil redusere transport belastningen i næringen. Planen understreker også betydningen av lover og reguleringer fra myndigheter. Disse reglene fremmer en sunn bransje og felles forutsetninger for produksjon og salg. Litt overraskende mener planen at språket – hvordan vi omtaler klær og bruk av klær er med på å bidra eller hindre en endring til mer bærekraft. I alt dette nevnes også betydningen av kunnskap på alle plan; hos myndigheter, produsenter og brukere.

Forforståelse

I min oppvekst var holdningen å bruke opp materialer, produkter og ting. Det var sløsing om man kastet noe uten at det var helt brukt, spist eller utnyttet til siste trevl.

Som åtte åring fikk jeg bestemors gamle symaskin og etablerte mitt eget hemmelige søm verksted i låven på vårt småbruk. Der tok jeg vare på familiens brukte tekstiler og varsomt klippet dem opp i passende firkanter. De ble sydd inn i et sengeteppe.

Det var et evighetsprosjekt som fulgte meg til voksen alder. Bitene representerte min oppvekst. Varsomt klippet jeg brukte klær i firkanter og sydd bitene sammen til et sengeteppe. Interessen for å bevare tekstiler og plagg har fortsatt. I voksen alder har jeg tilpasse plaggene i familien. Barnas og egne klør er sydd ut, inn, om eller omformet til noe helt nytt. Interessen for utvidet, forlenget eller ny bruk har alltid fulgt med. Nedenfor et bilde av noen av mine klær i tilstanden på vent, som jeg over tid har endret tilbake i bruk

Foto: eget

Undersøkelsens etikk

Deltakerne oppgir ingen sensitive personlige opplysninger i undersøkelsen.

Spørreskjema ber om alder, kjønn og erfaring med søm. Anonymitet ivaretas ytterligere ved at spørreskjemaene er på papir, og lagres i egen fysisk perm hjemme hos forfatteren. Det eneste som identifiserer deltakeren er håndskriften og bilde av plagget. Slik det er vurdert, og godkjent av NSD, vil kun deltaker kunne gjenkjenne egen håndskrift og eget plagg. Om en deltaker vil trekke seg fra undersøkelsen vil denne kunne finne sin håndskrift og be om at dette skjemaet tas

ut av undersøkelsen. Det ble presisert at å fylle ut spørreskjema var frivillig, og at deltaker når som helst kunne trekke tilbake et utfylt skjema.

Det identifiserte spørreskjema året etter er dokumentert med samtykke. Personopplysningen er lagret hjemme hos forfatter. Film og foto er lagret på en ekstern harddisk. Før utstilling av oppgaven vil deltakerne i filmen inviteres til en privat visning. slik Deltakerne kan da sikre at egen person ikke er uheldig fremstilt i filmen.

Oppgavens struktur

Oppgaven innleder med å definere reparasjon og endring. I dette vises fagrelevans og aktualitet. Temaet endring og reparasjon og bruk av dette på inaktive klær er denne oppgavens bidrag til faget mote og samfunn. Det å argumentere med den enkelte eiers muligheter i egen garderobe. Det undersøkes med teoretisk forankring i fagfeltet. Dette knyttes senere til de funn som undersøkelsen avdekker og så diskuterer i kapittel drøfting.

Problemformulering og dennes relevans for fagfeltet redegjøres i kapittel to, og avgrenses til en liten del av det å bruke klær, de inaktive klærne. Den teoretiske forankringen utdypes i kapittel tre. Den miljømessige side nevnes i innledningen og utdypes i kapittel fire.

Kapittel seks redegjør for vitenskapelig metode og beskriver de valg som er gjort for å gjennomføre undersøkelsen. Funn presenteres i kapittel syv, og i forkant redegjøres det for undersøkelsens valgte arena, Biblioteket Deichmann Bjørvika, i kapittel fem. Kapittel syv beskriver funn og en analyse av disse. I kapittel åtte drøftes analysen i et faglig perspektiv.

Kapittel ni og ti avslutter oppgaven med å oppsummere det oppgaven har vist og diskutert. I konklusjonen trekkes alle delene av oppgaven sammen til en konkret avslutning. I veien videre antydes det hvordan stat og kommune kan bruke svarene til å tilrettelegge tilsvarende tiltak, og hvorfor. Oppgaven gir også andre anbefalinger for oppgavens relevans i fagfeltet. I kapittel elleve nevnes kort det estetiske utstillingen som er en forlengelse av oppgaven og basis for oppgavens muntlige del. Vedlegg og litteraturliste til fordypning av oppgavens tekst finnes bakerst i dokumentet som kapittel 12 og 13.

Hva oppgaven sier noe om

Case studien diskuterer hvordan et søm tilbud kan fremme endring av klær. Tilbudet gis i et åpent verksted ukentlig. Konteksten er Deichmann Bibliotek i Bjørvika Oslo. Endring av klær er tenkt gjennomført med deltakernes eget søm arbeide med den veiledning deltaker ber om.

Artikkelen *Care and production of clothing in Norwegian homes (Laitala & Klepp, 2018)* mener at reparasjon av klær bidrar til å forlenge klærs levetid. Og kan påvirke kleskonsum. Artikkelen anbefaler mer kunnskap om hvordan, hvorfor og hva som repareres. Denne studien undersøker hva 165 deltakere valgte å reparere, endre eller lage. Vi får innsikt i hvilken type reparasjon eller endring. Det redegjøres for hvordan deltakerne opplever arbeidet med å utføre søm arbeidet. Datamaterialet sier også noe om deltakernes egen vurdering, resultat og tanker for videre bruk. Noen av deltakere har meldt tilbake året etter om hva den faktiske bruken ble.

Dette er en studie i faget mote og samfunn, og Kate Fletcher (Fletcher, 2014) skriver i *Sustainable Fashion and Textiles* om forskjellen på klær og mote. Hun mener begge bidrar til menneskers velvære, funksjon og følelsesmessige behov. Forskjellen ligger i at klær har fokus på funksjon, mens mote på det symbolske. Der klær ivaretar våre fysiske behov vil mote hjelpe å individualisere oss i tid og samfunnets kontekst. Klær trenger ikke utrykke mote, og mote trenger ikke være fysisk til stede. Denne studien behandler det vi kaller klær, og de er eller ikke er å regne som mote klær. Studien ser bort fra mote begrepet og forholder seg til at alle klær er klær.

Hvorfor dette er relevant for fagfeltet

De miljømessige utfordringene verden står overfor krever en ny forbruker ansvarlighet. Samfunnet bør bistå brukere å endre sine klesvaner. Det er ikke lengre greit med mengden kjøp og kast av klær. Det å beholde de klærne vi allerede har, i den hensikt å bruke dem lengre, er en måte å vise sin nye forbrukeransvarlighet. Nâumann (Nâumann et al., 2020). omtaler endrings- og reparasjonsarbeid i skolen Denne studien handler om hvordan det offentlig kan tilby en ytterligere hjelp med endring og reparasjon av klær. Studien gjennomføres i et bibliotek.

2. Problemformulering

Studien ser på den delen av klær som ligger på vent, på nåde. Disse klærne har ikke enda fått en beslutning om hva de skal brukes til. De brukes ikke, de er inaktive. De er ikke blitt kastet. Det finnes en grunn til at de beholdes. En kan tro at klærne har en iboende verdi som gjør at de lagres. Denne mengden klær på lager kan oppleves utfordrende. For noen er det plassen de tar. For andre handler det om økonomi, dårlig samvittighet eller i enkelte tilfeller snakker vi om kleskram (Aarnes, Helle:Aftenposten 26.03.22). Tema overforbruk kan gjøre oss skamfulle over våre mengder med klær. Spesielt om vi fortsetter å kjøpe nytt, selv om vi har nok. Det å kjøpe klær henger sammen med økonomi. Rapporten *klær og miljø :innkjøp, gjenbruk og vask* (Laitala & Klepp, 2020), viser til et gjennomsnitt anskaffelse på 23,5 plagg pr. person årlig.

ING Americas Group rapport (2020) spurte 15000 deltakere om vilje til å reparere og endre egne klær. Et flertall ønsket dette, om det var lagt til rette på en enkel måte. I denne undersøkelsen bringe derfor inn det enkle i problemstillingen og undersøker om dette kan være en forutsetning. ING group gjennomfører internasjonale økonomiske undersøkelser.

Enkelt er motsatt av vanskelig, og synonymt med lett. I synonymordboka.no finnes det 52 synonymer for ordet enkelt. Vi kan forstå ordet enkelt som noe der kan kreve liten innsats, eller som lett oppnåelig.

Foto hentet fra www.ingwb.com

ING gruppens respondenter kan forstås dit at gode enkle rammer til endring og reparasjon vil være å foretrekke om disse respondenten selv skal endre og reparere egne klær. Det kan være at dette gjelder for alle brukere av klær. Enkle rammer kan være slik som lett å finne, kanskje et kjent sted. Det bør også være lett å bruke, slik som lang åpningstid og at reisen dit går raskt. Det kan være kort vei dit, eller ha gode kollektive reisemuligheter. Lite forberedelser ville være en fordel, og lettest om en slipper å ta med noe. Det bør også være billig, slik at det passer alles økonomi. Aller lettest er det om man bare kan møte opp, ramle inn, velge en plutselig deltakelse.

Hvorfor noen klær ikke brukes

I International Journal of Consumer Studies presenteres *artikkelen Consumer`clothing disposal behaviour.*(Laitala, 2014) hvor det vises til de mest vanlige grunner til at klær ikke er i bruk.

Nedenfor listes opp de fem mest vanlige grunner til at klær ikke brukes. De første fire grunner kan håndteres med endringer og reparasjon. Denne studien vil se om plagg med disse utfordringene kan endres eller repareres tilbake til bruk. Studien omtaler ikke lagringsplass.

1. slitasje
2. dårlig passform
3. gammeldags mote
4. kjedelig utforming
5. mangel på lagringsplass

Veronika Glitsch (Glitsch, 2020) spør hvorfor klær kastet før de slites ut, i sin doktorgrad *Fit step in ready-to-wear clothing. Towards a reduction of garment disposal in view of sustainability* Hun mener at svaret er dårlig passform og mangel på tekstil kvalitet. Hun mener viktige grunner til at klær ikke brukes er størrelse, dårlig passform, klærs bruksendringer, endring i stil, endring i funksjon og at klærne har en utdatert stil – ikke lenger en passende stil for brukeren.

Avgrensning av problemstilling

Klær oppfattes som aktive når de er i bruk og inaktive når de ikke brukes. Det finnes mange klær som ikke aktivt brukes i butikker, i produksjon, i transport og på ulike lager. Til eksempel ligger det mange klær på et teaters kostymelager. Denne studien ser på de inaktive klærne hos en vanlig privat bruker av klær. Case studien gjennomføres på et offentlig sted, et bibliotek. Case studien tilbyr veiledning i søm på biblioteket. Det tilbys mange søm aktiviteter i privat eller offentlig regi. I denne studien omtales et søm tilbud innen rammene av et vanlig offentlig bibliotek i sentrum av Oslo, Norge. Deltakere i studien tar med seg et inaktivt plagg til et søm-tilbud i den hensikt å endre eller reparere plagget. Arbeidet med klærne, og studiet av dette gjøres i et søm-verksted, folkeverkstedet på Deichmann bibliotek i Bjørvika Oslo. På verkstedet får deltakerne veiledning i hvordan endre eller reparere plagget., Studien er avgrenset til en liten gruppe, 165 personer av bibliotekets brukere. Det undersøkes om verksted og veiledning kan hjelpe endre eller reparere de inaktive klærne deltakerne har valgt å ta med tilbake til bruk.

Problemstillingen denne oppgaven skal forsøke å svare ut:

Hvordan kan et enkelt offentlig søm tilbud på folkeverkstedet Deichmann Bjørvika, hjelpe bibliotekets brukere å endre inaktive klær tilbake i bruk?

Med observasjon, refleksjon og tilbakemeldinger fra deltakere vil studien undersøke hva som ikke er i bruk, hvorfor de ikke er i bruk og om disse klærne kan endres tilbake i bruk. Om et plagg kan brukes eller ikke avgjøres av plaggets eier. Derfor vil det være bruker som vurderer om endringen var vellykket. De vurderer om plagget kan komme tilbake i bruk. At et endret plagg faktisk brukes, er uavhengig av om plagget kan brukes. Plagg kan både likes, passe og fungere, men likevel ikke brukes fordi vi foretrekker å bruke andre plagg. Det er dermed ikke gitt at en vellykket endring automatisk gir et faktisk bruk. Endringen kan også mislyktes, og plagget fortsetter å være inaktiv fordi det har en mangel. Det kan også tenkes at arbeidet fører til en avgjørelse om at plagget er uten håp, og må kastes.

Omfanget av studien kan i liten grad kan si noe om reparasjon og endring. Studien vil heller ikke si noe om hvordan forbrukere kan redusere mengden klær eller utsett nytt kjøp. Denne studien gir kun et innblikk i brukerskapet til noen klær, og kan ikke generaliseres. De funn som kommer frem er å regne som et innspill til debatten om hvordan bruke klær lengre og hva brukere selv kan gjøre med egne klær. Resultatene kan gi ide om tiltak for brukere med klærne på vent.

3. Avklaringer om klær

Det er mange ord for hvordan vi bruker, endrer og kaster klær. Oppgaven vil i dette avsnittet forsøke å definere og avklare innholdet i noen av disse ordene.

Hva er bruk av klær

Klesbruk i Norge kommenteres i rapport 2- *klesforbruk i Norge* (Laitala & Klepp, 2016). Her diskuteres ordet bruker og mener at en bruker ikke nødvendigvis er eier. Til studien kom det deltakere som arbeidet med andres klær. Eieren kunne ikke sy, så kompisen reparerte buksen hans. Noen av klærne var gaver. De var lagd til en ny eier, som de to jentene som sydde om sine gamle jeans til et bærenett. Det var en julegave. Noen plagg ble sydd om før de ble arvet. En bestemor sydde om sin gamle kjole til ny pyjamas til barnebarnet. Noen lagde kostymer; til en drilltropp, en skolerevy eller en musikkvideo. Denne studien etterspør ikke eierskap, men brukerskap og forholder seg til at deltaker er bruker på det tidspunkt studien foregår, og spørreskjemaet besvares.

Hvordan brukere tenker og mener om egen bruk av klær er et fagområde som kan tangerer til flere akademiske fagfelt. Det kan være adferdsforskning innen økonomi, menneskelig forståelse innen sosiologi og psykologi, historisk dokumentasjon og sosialantropologisk og kulturell forståelse. Denne studien ser på bruk av klær i faget mote og samfunn. Dette perspektivet om klær ser på hvordan menneskers bruk av klær samspiller med det tilhørende samfunnet. I den konteksten klær, plagg og mote brukes.

For mange er det å bruke klær noe hverdagslig knyttet til funksjon, temperatur og anledning. De fleste har en garderobe med klær som brukes, vedlikeholdes, ryddes og etterfylles.

Forbruksforskningsinstituttet SIFO (Laitala & Klepp, 2016) undersøkte norsk klesforbruk, og fant at gjennomsnittet antall klær er 359 plagg pr. person i Norge. Når klær ikke lengre brukes er det vanlig å gi noen av dem til ulike veldedige innsamlinger eller til slekt, venner og kollegaer. De senere tiårene har forbruket av klær økt mye, og miljøbelastningen likeså (Fletcher, 2016). . Klær har fått kortere brukstid og det er pekt på et behov for å se nærmere på brukerskapet.

Hva vil det si å eie et plagg

Man kan være eier, deleier, medeier, periodevis eier, ny eier, uavklart eier eller ufrivillig eier av klær. Disse variantene kan være en som har kjøpt, leid, arvet, fått, stjålet, pådyttet og byttet til seg klær. Selve tilgangen kan være delt med flere hjemme, på arbeidsplassen eller i idrettslaget. Det er usikkert om det å hente klær fra ulike gjenglemt kasser på skoler, svømmehaller eller søppelkontainere er å stjele eller å få plagg. Det er også uklart om julegenser er en nyttig gave eller en pådyttet sosial forpliktelse. Og i ulike klesbytte arrangementer så byttes klær uten å vite hvem tidligere eier er (naturvernforbundet.no/klesbyttedagen/).

Tradisjonelt arves klær fra familie, venner og nabolag. Dette er enveis transport med klær fra meg til deg. Det er kjent som arv fra eldre til yngre søsken. I min familie arver jeg klær fra mine døtre, og de henter fritt i mitt klesskap. Arv kan reverseres med at noe arvet faktisk lånes eller gis tilbake. Likevel så oppleves arv som noe avsluttet, mens lån noe midlertidig. Enkelte lån kan være ufrivillig fra låne-giver, selv om det er et tydelige lån hos låne-tager. Dette kan beskrives som uavklart stjeling mellom søsken.

I de senere årene har barneklær har utvidet sin arve-omkrets til venner, kollegaer lokalmiljø og bekjente og det arrangeres store barneklær bytte dager. Sekker med barneklær gis bort på nettsider (Finn.no). Det å få klær i tilknytning til en markering kalles det ofte en gave. Dette kan være bursdagsgave, oppmerksomhetsgave, julegave, morsgave, vertinnegave med mere. Nylig er det blitt mer greit å gi bort brukte gaver (Sterud, NRK 2015). Disse brukte gave klærne kalles ofte for vintage eller klassiske. De har en unik verdi som overgår det at de er brukt.

Når frivillige organisasjoner samler inn klær fra enkeltpersoner kalles det donasjoner. Her er det klart hvem som gir klærne, mens mottaker kun er et mellomledd fordi den egentlige mottaker er en kjøper eller almisse-mottaker. Å donere klær kan også gjøres anonymt i innsamlingsbokser. DI følge rapport 27 utarbeidet av samfunnsøkonomisk analyse (rapport 27-2022) er vanlig at butikker donerer overskuddsvarer til frivillige innsamlere Det er imidlertid uklart om en genser på parkbenken er donert. Den er mulig glemt, mistet eller lagt fra seg. Den kan også være kastet.

Gjenbruk, arv, salg og kast av de klærne vi ikke bruker

Ragnhild Svaland argumenterer i oppgaven *ni liv - en fortelling om gjenbruk og tradisjon* (Svaland, 2008), for at tidligere tider hadde et selvfølkelig forhold til reparasjon og endring av klær. Henne selv er en tradisjonsbærer i slikt, men hun mener denne tradisjon ikke lengre er en selvfølge. Boka bærekraftdidaktikk, side 86, (Näumann et al., 2020) viser til at reparasjon, vedlikehold og ressursutnyttelse har vært del av skolen, og at læreplanen nå igjen har en oppmerksomhet på reparasjon og gjenbruk.

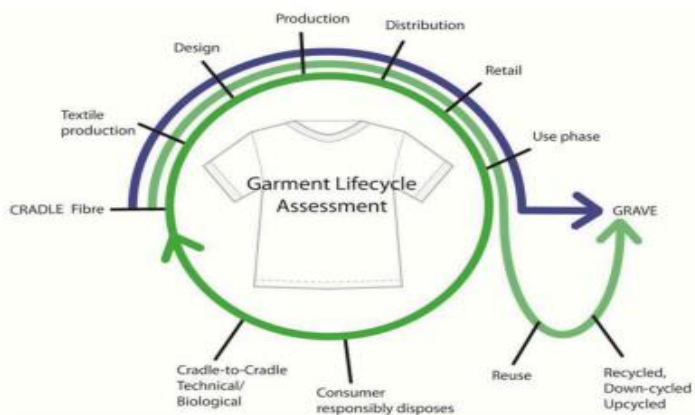
I Anna Skytte Sigaard sin artikkel *want not, wast not* (Sigaard, 2023) fortelles det at de klær som er behold i en tilstand av på nåde, på vent kan trenge en anledning som dytter frem en avgjørelse for hva som skal skje med disse klærne. Dette kan være det tidspunktet hun kommer for å samle inn klær. Der og da oppstår det en anledning til å ta en avgjørelse på disse klærne som ikke er i bruk. Slike vurdering av inaktive klær skjer ved anledninger, rydding, eller når vår og høst klær pakkes bort eller frem for ny årstid. En anledning som ofte fører til at klær kastes eller gis bort, er flytting eller dødsfall. Andre anledninger til å rydde opp kan være det lokale loppemarkedet, eller at skolen trenger tekstiler til et syprosjekt Denne undersøkelsen skal se nærmere på den delen av disse inaktive klærne som vi velger å beholde, men likevel ikke bruker. De ligger på vent, på nåde – *at mercy*. Men de innehar nok verdi til at vi likevel beholder dem fremfor å kaste, gi bort eller selge.

Hva er brukstid og levetid for klær

I Joanne Cramer sin avhandling *the living wardrobe. Fashion design for an exrtended garment lifetime* (Cramer, 2019 s.65) omtales at klær brukes ulikt hos mennesker, i situasjoner og demografisk. Hva, hvor mye, hvor ofte og til hvilken slitasje utgjør klærns levetid og varierer fra bruker til bruker. Samme type plagg kan slites ulikt fra menneske til menneske. Plagget kan i sin levetid ha flere bruksperioder, hos flere brukere. Levetiden forlenges når plagget arves, fås, lånes, blir stjålet, innsamlet eller solgt. Plagget kan også deles i ulike biter som blir del av en ny form, og på den måten forlenges disse delene sin levetid ved å bli brukt om. Cramer viser til Alice Payne (2011) sin modell for klærns levetid. Denne modellen har tre steg; produksjon, bruk og gjenvinning.

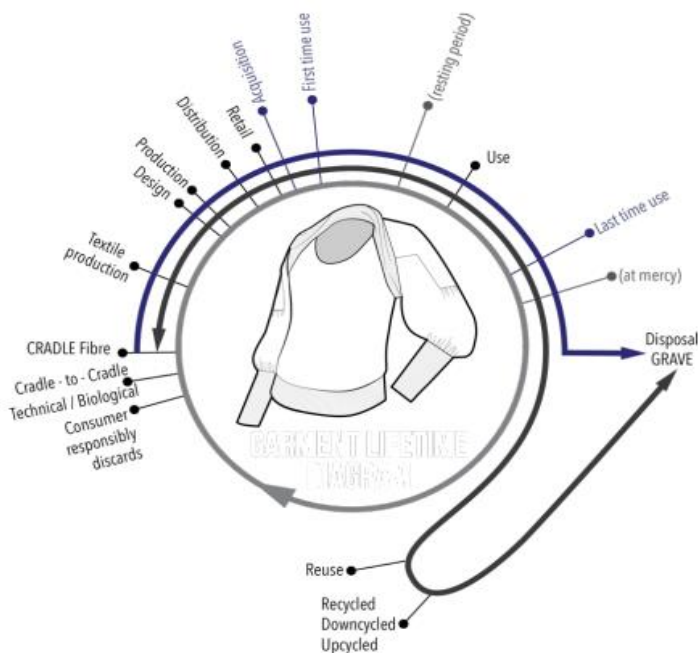
Masteroppgave Power Your Wardrobe

Alice Payne modellen gjengis nedenfor. Figurene viser at nye fibre brukes til produksjon av plagg om selges og brukes. Etter bruks fasen kan plagget kastes, ombrukes teknisk gjenvinnes eller ned/opp endres.

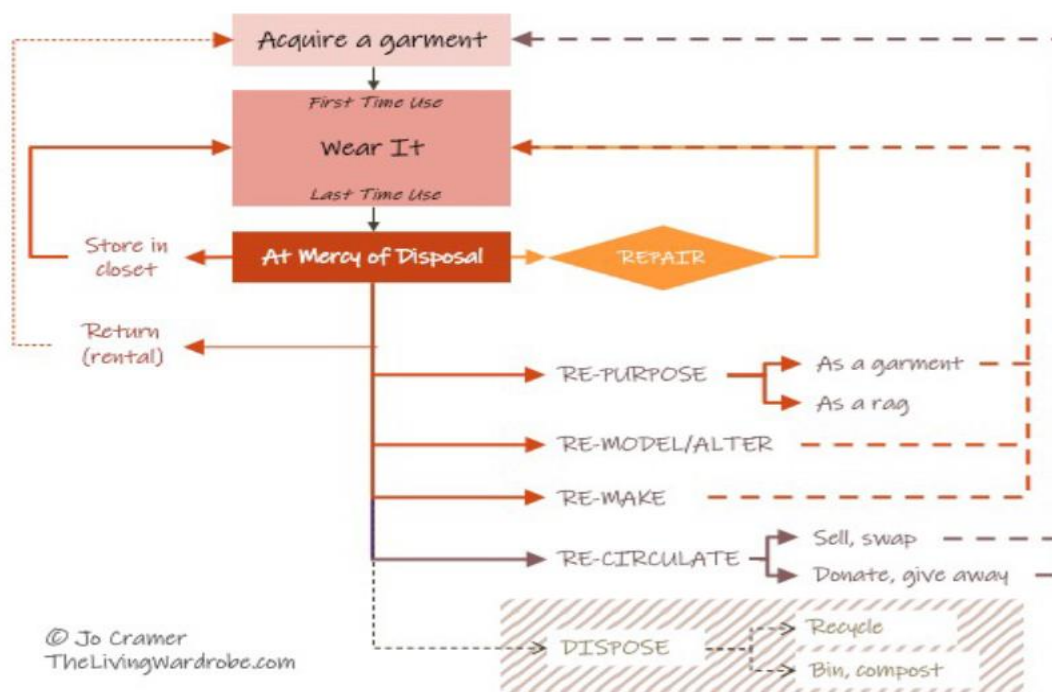
Figur etter Payne, hentet fra Cramer, 2019.

Cramer utvider Payne sin modell i sin avhandling (Cramer, 2019) i figuren nedenfor. Denne utvidelsen tar hensyn til at klærs levetid er i ulike bruksfaser og har flere brukstider. Cramer mener et modellen *ny garmet lifettime modell* bør ta høyde for at et plagg har flere livstider med perioder av en hvile tilstand. Forskning hennes har identifisert at klærs livstidsmodeller bør, i mindre grad, knyttes til eierskap. Hun foreslår en holistisk modell for plaggs levetid som inkluderer stadier av bruk, slik som beskrevet i figuren nedenfor.

Cramer sin avhandling (Cramer, 2019) har utvidet vår forståelse av klærs bruk, og på hennes nettside Jocramer.com presenteres en mulig ny modell for klærs levetid. Til denne modellen bruker Cramer begrepet *Custodian* - formynder, for å fremme den midlertidige relasjonen mellom bruker og plagg. Perspektivet legger til rette for å forstå klærs levetid som en serie av bruk hos mange brukere, eiere eller formyndere. Plagget har da en egen levetid uavhengig av brukstid hos bruker. Livstiden er hele plaggets eksistens i sin form fra formens idee, produksjon, salg og bruk (Cramer, 2009, p.219).

How to extend a garment's lifetime through repair, remaking, re-use and re-circulation

Modellen er hentet fra Jocramer.com/wardrobe/news.

Om plaggets levetid også inkluderer pre-design med fiberproduksjon som Gail Baugh og Mistra Future Fashion mener har en betydelig påvirkning på klima, vil kjemisk og mekanisk fiber gjenvinning kunne inngå i modellen ovenfor med en linje fra Dispose til en ny boks på toppen av modellen med navn Recycled fiber Production Textiles. Deler av de pre-plagg vil gjenoppstå i ny form i nytt plagg.

Hva vil det si å forlenge klærs bruk

Tradisjonelt var klær kostbare, og boken *fashion – the whole story* (Fogg 2013), skriver at det var mange teknikker for å bevare, vedlikeholde og forlenge bruken. Klær og plagg er ord for tekstiler som er sydd, heklet, strikket, vevd eller heftet sammen til å romme menneskekroppen. Klærs tekstiler er satt sammen av naturlige eller syntetiske fibre. Produksjon av klær er i endring og boka *Bærekraftsdidaktikk* (Näumann et al., 2020) referere til noen av disse endringene i kapittel fem. Det lages fortsatt klær i private hushold, men mer som en hobby med søm entusiaster dedikert til sin. De produserer klær til seg selv, slekten, julemarkedet eller kirkens søndags lotteri. Hjemme søm oppfattes ikke som en allmenn aktivitet, det er for de interesserte. I forskning så vises det til at det almenne ligger i å sy i en ny knapp når den opprinnelige har falt bort (Wiedemann et al., 2021).

Det finnes flere ord for det å bevare og vedlikeholde klær. Ordet reparere er å gjenopprette en form (Svaland, 2008). Aktiviteten å stoppe beskriver ofte det å reparere strikkede plagg ved å tilføye ny tråd i et hull i plagget. Mens å lappe er samme handling for et vevde plagg. Mindre kjente ord er vølt og bøt. Som er ord for å ha lappet (ordetbetyr.com). Klær kan klippes i biter og settes sammen på nytt og kan beskrives med ulike ord som; endre, tilpasse, sy om, skape om, re-designs, omgjøre, omsøm, opp-vinne, upcycling eller ombrukes. Resultatet av dette arbeidet kan være en annen størrelse, lengde, bredde eller form. Bitene, eller mønsterdeler, kan settes sammen i utallige kombinasjoner til eksisterende eller ny bruk. Det engelseke ordet upcycling er oversatt til oppvinning i samarbeid med Språkrådet og forskningsprosjektet K-verdi (Bråten & Kvalbein, 2014). Videre i teksten brukes det norske ordet oppvinning istedenfor upcycling. Og brukes i den betydning at plagget etter endringen har økt sin verdi i forhold til utgangspunktet.

Et nytt ord mending kombinerer reparasjon, dekorasjon, og kunst. Eva Kittelsen viser dette i boken *Synlig reparasjon* (Kittelsen & Kittelsen, 2023) der hun bruker mending som begrep for hvordan hun arbeider med reparasjon og å oppvinne sine plagg. Man kan kanskje si at dette er å gi reparasjon og endring en kunst perspektiv, med en ny verdi. Nina Montenegro i boken *the Handbook for Repairing Clothes and Hearths* (Bostrom, 2020) beskriver det slik:

«*The art of mending is joyful, meditative practice and powerful act of restoration. It's an invitation to buy less. To extend the life of clothes and thing you love. To embrace imperfection. to resist fast fashion.* »

Masteroppgave Power Your Wardrobe

Med ordet tilpasse menes at klærne endres slik at de passer personen som skal bruke plagget. Dette handler ofte om størrelse eller annen form. Det kan også tilpasse en brukers bruk eller estetisk sans. Til eksempel kan en rullestolbruker et annet klesbruk enn gående. Det å sy om, ombruke eller gjøre omsøm kan være å gi klær en annen form. En jakke blir en vest. Ordet omskape og re-design legger vekt på kreativitet, det å skape noe nytt. Slik deltaker nr.89 bruker gamle jeans bukser bli en ny veske.. Med up-cykling og oppvinne menes at plagget har en høyere verdi etter den kreative prosessen. Det er tilføyd noe mer, og signaliserer at plagget nå er mer ettertraktet. Deltaker nr.71 dekorerer opp sin gamle kåpe med et lag gull-blonder for å gi plagget mer glamour og eleganse. Hun oppvinner en kåpe til noe mer enn det den var i utgangspunktet.

Undersøkelsen *leve av å reparere* (Haugrønning et al., 2019) mener flere synes det er kostbart å la en skredder reparere. Rapporten mener at plagg som blir levert inn til en skredder ofte er økonomisk verdifulle stasplagg som bunader, brudekjoler, dresser med mere. I rapport 27 (rapport 27, 2022) nevnes at enkelte produsenter tilbyr reparasjon som en del av prisen på sine klær, og dette oppfattes som en måte å forlenge levetiden av akkurat dette plagget. Hva som skal til for å forlenge klærs bruk er undersøkt i *changing laundry habits in Norway* (Laitala et al., 2012). Her svares spørsmålet om å forlenge bruken med bedre kvalitet og færre forringelser i bruk av klærne. Dette kan være at klærne nupper eller krymper mindre.

Hva vil det si å kaste klær

Den vanlige betydningen av å kaste er når noe er brukt opp eller slitt ut. Produktet er ikke lengre brukelig. Å kaste ubrukelige produkter er det vi forbinder med avfall. Produktet er falt av, eller falt ut av bruk. I tilfellet med klær snakker vi om to typer avfall pre-consumer eller post-consumer. I denne oppgaven konsentrere vi oss om post, eller etter bruk avfall. Forskningsrapporten *klær og miljø* (Laitala & Klepp, 2020) skriver om grunner til at vi kaster klær og mener de vanligste er:

- Utslit
- brukt opp
- passer ikke lengre
- i stykker
- ikke lengre moderne

Masteroppgave Power Your Wardrobe

I avhandlingen *The Aura of (extra)ordinary Clothes* (Sahr et al., 2022) har Sahr undersøkt hvorfor det å kaste noen klær er vanskelig. Han beskriver at disse klærne har fått eller nådd en tilstand av tilknytning til sine eiere som kan beskrives i en modell han kaller Aura. Han bruker Cramers ord formynder for bruker og eier. I hans oppfatning deler han Cramers tanker om at plagg har flere brukstider hos ulike eiere, og at disse er formynder for plagge i deres brukstid.

Sahrs modell Aura har fire kategorier beskrevet som narrative markører, brukervennlighet og følelsesmessig tilknytning. Han viser til at relasjonen til plagget er et komplekst sett av kvaliteter. Han viser til boken *Craf of Use* (Fletcher, 2016) hvor Fletcher beskriver relasjon mellom plagg og brukeren og at et plaggs varighet er knyttet til mer enn plaggets fysiske slitestyrke. En kan kanskje si at et bruk er mer enn et fysisk bruk, det er også brukers historie eller tidligere brukers historie. Slik kan plagg bære minner og følelser.

Sahrs modell Aura har disse fire delene:

1. Wearability
2. History
3. Emotional attachment
4. Narrative Markers

Modellen (Sahr et al., 2022) forsøker å forklare hvorfor noen klær ikke kastes. Han har avdekket fire mulige kategorier for at klær beholdes til tross for om de brukes eller ikke. Han mener at et plaggs plass i garderoben har flere grunner enn brukbarhet. Plagg beholdes også fordi de har historier og opplevelser og verdsettes i en emosjonell kontekst. Han mener dette kan utvidet Klepp sin levetidsmodell (Klepp, 2001) med et **nytt begrep Stas**, at noen klær er staselige uavhengig bruken og økonomisk verdi. De er besluttet beholdt selv om de kan være i gruppen som kalles at mercy.

Sahr forklarer sitt funn slik på side (Sahr et al., 2022)

This attunement is achieved thought being made aware of the garment's history, authenticated by the garment's narrative markers, as well as understanding the garments wearability and its emotional attachments.

Endre og reparere klær

Studien *live av å reparere* (Haugrønning et al., 2019) viser at reparasjon kan være kostbart, og at mange reparerer noe selv. Rapporten mener de enkle reparasjonene bør kunne gjøres privat.

Artikkelen *global differences in consumer practices affect clothing lifespans* (Wiedemann et al., 2021) mener det er et mindretall som endrer eller reparere klær. Artikkelen lister opp ulike aktivitetene innen reparasjon og endring. Skifte knapp var mest gjort, mens glidelås sjeldent.

Nedenfor vises sliten over de endrings aktiviteter rapporten mener privatpersoner gjør hjemme.

- skifte eller flytte knapp
- fikse en revet søm
- lappet et hull
- skifte glidelås
- endre bukselengde
- justere størrelsen
- lage noe annet

Iryna Kucher omtaler i artikkelen *Mending is not that simpel*

([researchgate.net/publication/371960667](https://www.researchgate.net/publication/371960667)) tre studier som antyder at både designere, produsenter og brukere mangler grunnleggende ferdigheter i å ta vare på klær. Hun mener at det tidligere var vanlig med reparasjon og endring som fag i grunnskolen, og at dette er fjernet i mange land. En av studiene hun omtaler mener Norsk skolen nå anerkjenner behovet for ferdigheter i reparasjon. I boken *Bærekraftsdidaktikk - gjenbruk, oppvinne, skape* (Näumann et al., 2020) vises det til at læreplanverket i norsk skole igjen er opptatt av reparasjon og ombruk. Boken viser også til Waterhouse som omhandler den skapende handling å skape, og at denne har en verdi i seg selv.

I denne studien skaper brukere når de endrer eller reparerer egne plagg. I en slik aktivitet er det viktig at den som skaper kan se plagget iboende muligheter. Det plagget kan endres til.

.

4. Bærekraft

Bærekraftig utvikling ble først definert i rapporten *vår felles fremtid* (Brundtland & Dahl, 1987)

«utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov».

Denne definisjonen er blitt kritisert for sin tro på fortsatt vekst, fortsatt utvikling (Westby, 2002). Stoknes skriver i boken *Grønn vekst* (Stoknes & Stoknes, 2020) at klimavennlig utvikling fortsatt er mulig innenfor bærekraftige grenser. Han mener bærekraftig aktivitet kan oppnås om ressursene brukes innenfor jordens tåleevne. Med tåleevne vises det til den belastning jorden klarer å forvalte i sitt økosystem om all aktivitet kunne komposteres tilbake i jordens sirkulære kretsløp av atomer og molekyler. FN lagde i 2015 en felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og redusere klimaendringer, de 17 globale mål og 169 delmål (FN.no). Mål tolv om ansvarlig forbruk og produksjon har åtte delmål og tre tiltak. Delmål fem vil innen 2030 redusere avfallsmengden gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk. FN.no skriver på sine sider at det mest bærekraftige forbruket er ofte å ikke kjøpe nye ting i det hele tatt. Med andre ord, bruk det du allerede har.

Mistar Future Fashion sin rapport *Environmental assessment of swedish clothing consumption* (Sandin et al., 2019) skriver at selve produksjonen av klær fortsatt har den høyeste miljøbelastningen. Graden belastning henger sammen med valg av energi, vannkrevende prosesser og transport. Rapporten mener også at om plagg bruk dobles, kan negativ påvirkningen på miljøet reduseres. I enkelte tilfeller reduseres med opptil 50%. Ifølge rapporten er ombruk/gjenbruk mer miljøvennlig enn fiber gjenvinning og materialgjenvinning.

Fremtiden i våre hender (framtiden,no/tema/klaer) mener at produksjon og bruk av klær og sko utgjør 8% av globale klimagassutslipp. Artikkelen *natural and sustainable consumers textile fiber preferences* (Laita, Sigaard, 2023) viser til at produksjon, salg og bruk av klær bidrar negativt til miljøet med Co2 utslipp, vannforbruk, kjemikalier, microplast forurensing og avfalls mengder. Gail Baugh skriver i *The fashion designer`s textile Directory* (2018, s.16)

«Clothing production quantities currently outpace the global population`s ability to consume them».

Masteroppgave Power Your Wardrobe

European Commission har laget en handlingsplan (2020) med en tiltaksstrategi (2022).

En av tiltakene er offentliggjøring av produksjon som destrueres og en produktkastelov er foreslått innført. Det er en lov mot å kaste/destruere usolgte og returnerte varer. Denne loven er innført i Frankrike.

Avfall Norge skriver på sin nettside 5 juli 2023 (avfallnorge.no) at revidert EU rammedirektiv for avfall har søkelys på tekstiler. Direktivet vil tydeliggjøre hvilke tekstiler som anses for ombruk eller avfall. I 2025 forventes endringer i bransjen med nye regler for avfallshåndtering av tekstiler. Plakaten nedenfor er en oppsummering av planen, der den fremhever reduksjon, ombruk og gjenvinning som løsninger på den tekstile utfordringen.

Foto: hentet fra European Commission nettside <http://environment.ec.europa.eu>

Rapport 27-2022 fra samfunnsøkonomisk analyser referer til at NORSUS, norsk institutt for bærekrafts forskning, mener det ble samlet inn 31 700 tonn brukte tekstiler fra privathusholdninger i Norge i 2018. Plukkanalyser fra Oslo kommunes renovasjonsetat indikerer at 24 000 tonn klær kastes i husholdningsavfallet. Dette kan bety at det kastes eller doneres 55 700 000 kg klær årlig i Norge. Dette er omtrent 10 kg pr. person. Voluntary National Review (regjeringen.no; 2021Norway.) mener Norge et høyt forbruk i et bærekraft perspektiv.

Masteroppgave Power Your Wardrobe

Til eksempel så reparerte deltaker nr.55 en favorittbukse. Den veide 517 gram, 0,5 kg,

Foto: eget

Gail Baug anslår i boken *the fashion Designer`s textile directory* (Baugh, 2018) at 300 billioner plagg produseres årlig, og forventer at det i 2030 er økt til 500 billioner plagg. Med et slik regnestykke kan verdens 8,5 billioner (fn.no//befolkning) i 2030 ha et gjennomsnittlig forbruk på 59 plagg årlig. Dette forbruket er ikke forenelig med ønsket om å bremse klima utfordringene.

Boken *Zero Wast Home* (Collings, 2020) startet Zero-wast-management tanker med de 5R om hvordan gå fra høyt forbruk til mer bærekraftig minimalisme

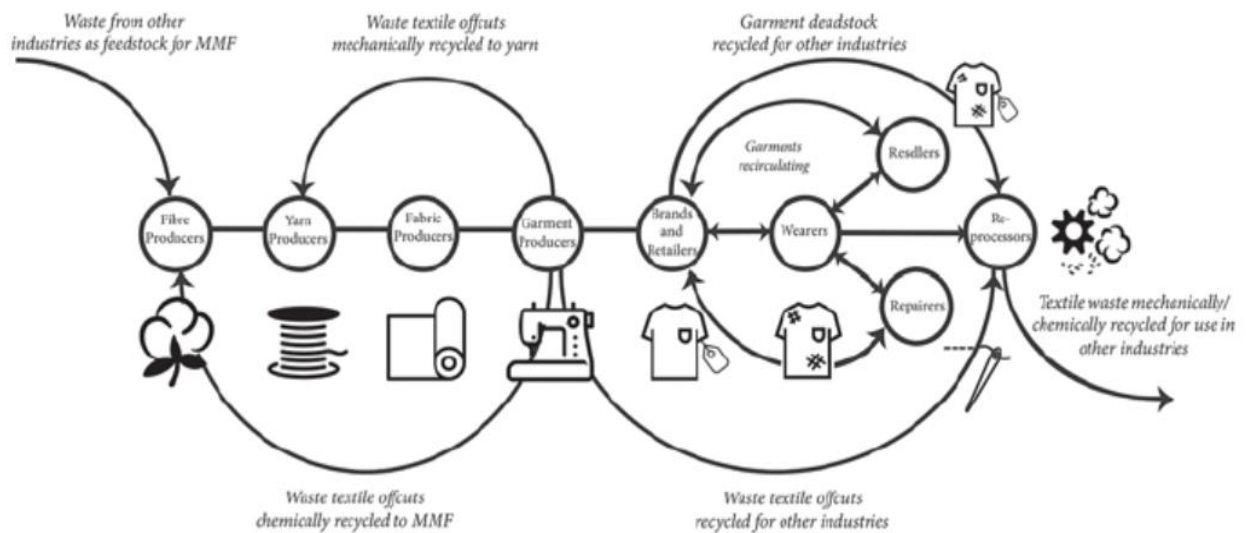
- Refuce – unngå hva du ikke trenger
- Reduce – redusere mengde
- Reuce – gjenbruk, reparer og forleng livet til dine ting
- Recycle– resirkuler det du ikke kan gjenbruke
- Rot – komposter det som ikke kan resirkuleres

Earth Logic Plan (Fletcher & Tham, 2019) som anbefaler den tekstile bransjen om å vokse ut av vekst, forbruke mindre, gjenbruke og reparere mer.

1. Less – grow out of growth.
2. Local – scaling, re-centering
3. Plural – new centers for fashion
4. Learning – new knowledge, skills, mindsets for fashion
5. language – new communications for fashion

6. Governance – new ways for organizing fashion.

I boken *designing fashion`s future* (Payne, 2021), presenteres en ny verdikjede for tekstilt avfall. Her vises det hvofrdan avfall kan bringes tilbake i ny produksjon. Verdikjeden er presentert i modelne nedenfor

Hentet fra *designing fashions`s future* (Payne, 2021)

Klær og økonomi

Lidewei Edelkoort sjokkerte bransjen i 2015 med sitt *Anti-fashion* manifesto (edelkoort.com) Hun spådde en fremtid med produksjon av klær fremfor mote. Hun mener det vil bli nye måter for salg av klær, hvor eierskap og transformasjon tar nye former. Hennes argument var at kommende generasjoner er annerledes i sin individualisme.

Studier viser at kvinner i kjøper mest klær (Laitala & Klepp, 2020). Det som oftest kjøpes er sokker og undertøy. Det kjøpes i gjennomsnitt 15 kg klær pr. år pr person. I følge Glitsch (Glitsch, 2020) har klær etter 1995 blitt stadig rimeligere i forhold til kjøpekraft. . Ellen MaCarthur Foundation sin rapport *a new textil economy* (2017 p.18) viser til en dobling av mengde produsert klær fra 2000 til 2017 samtidig som bruk av plaggene er redusert Artikkelen *natural and sustainable* (Sigaard & Laitala, 2023) viser at kvinner med høy utdannelse er de mest bærekraftig bevisste brukere og de er villige til å betale mer for miljøvennlige klær. Men de kaster også mye

Masteroppgave Power Your Wardrobe

The Economist (economist.com) mener at gjenbruk og ombruk av klær vil innen 20230 utgjøre 23% av bransjens handel klær.

Handelens miljøfond sin rapport *plast med lang levetid* (2023) hevdes at mye av dagens klær inneholder opp mot 50% plast. Rapporten mener også at 86% av tekstilt avfall kan gjenbrukes eller gjenvinnes. Rapporten mener det er mulig å endre klærs forbruk med tiltak.

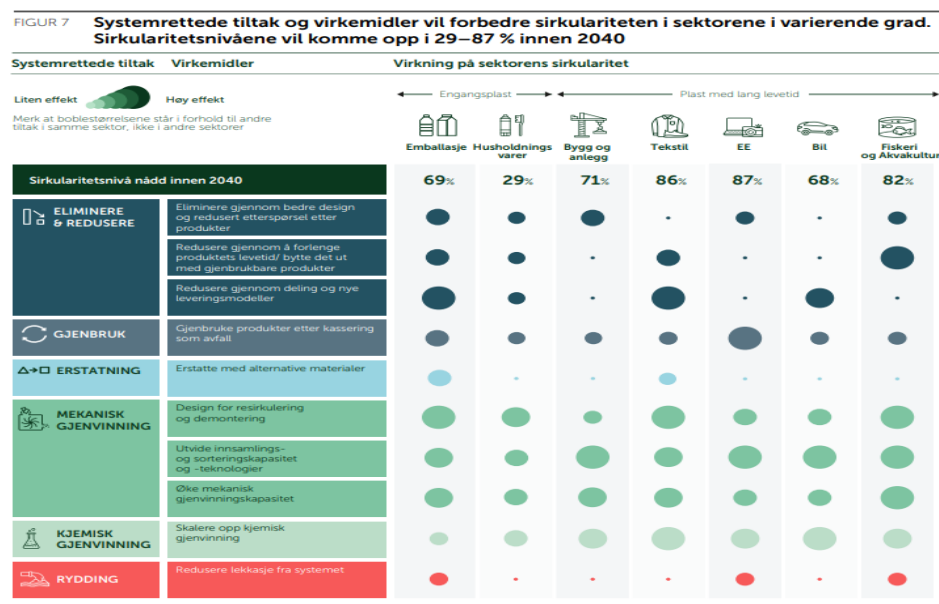

Foto: hentet fra rapporten *plast med lang levetid*, handelensmiljofond.no

William McDonough og Michael Braungart legger vekt på to sykluser for produkter; en kompost med retur til naturen eller en gjenvinning med retur til nye produkter (McDonough & Braungart, 2002) og EU sin strategi European Green Deal (environment.ec.europa.eu) uttrykker ambisjonen om gjenvinning i planen Circular Economy Action Plan, Den fremmer behovet for en sirkulær økonomi der avfall er ressurser som kan gjenoppstår til nye produkter. Det betyr at klærs utslitte fibre vil kunne gjenvinnes til nye klær.

Flere i bransjen mener det er tid for å bytte ut den lineære produksjonsmodellen til en sirkulær hvor ressurser brukes flere ganger, gis flere livsløp. Denne omleggingen kan være vesentlig for å redusere avfall, overproduksjon og sikre miljøet.

5. Valg av Deichman Bibliotek som arena

Deichman Bibliotek i Bjørvika Oslo (Deichman.no). er valgt som arena for studien. Biblioteket har en egen avdeling ved navn folkeverkstedet som er organisert etter Markers pace modellen (Lille, 2016). Dette er Oslo kommunes folkebibliotek. Det har eksistert i 235 år fra Carl Deichman testamenterte sine 6000 bøker til Norges hovedstad i 1785. I dag har Deichman 22 filialer i Oslo. Biblioteket beskriver seg selv slik i brosyren om strategiplan, 2021-2025;

«Deichman bygger broer; mellom folk og mellom folk og kunst, litteratur og kunnskap. Sånn blir det mer klokskap i byen vår»

Deichman Bjørvika er den nyeste filialen og har 5 etasjer med 0,5 millioner medie.

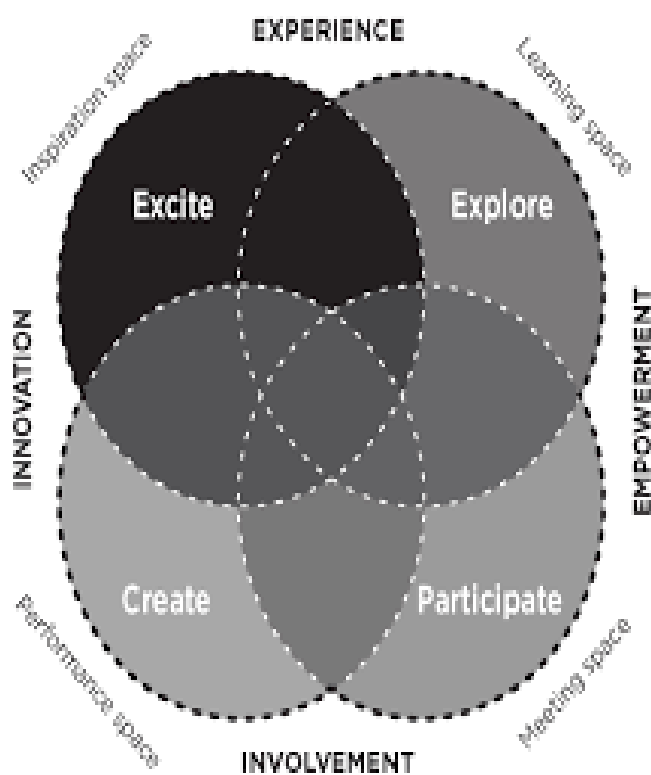
Bærekraft og delingsøkonomi er en viktig del av bibliotekets strategi. Deichman har en egen avdeling, folkeverkstedet, og den er bygget etter en ny modell for det offentlige bibliotek. Og Artikkelen *The Four Spaces* (Researchgate.net/publication/235307193_the_foru_spaces- a_new_model_for_the_public-Library.) forklarer hvordan fremtidens bibliotek bør bistå en ønsket samfunnsutvikling. Modellen ønsker å bistå samfunnsutviklingen ved å gi brukerne utforskning, kreativitet, deltakelse og opplevelser. Dette er forklart i the for spaces med temaene.

- Inspiration space
- Learning space
- Meeting space
- Performative space

Biblioteket har med denne modellen utvidet sitt mandat til å bistå menneskers sosiale og individuelle utvikling. Modellen søker å bistå flere sider av menneskets kunnskap. Deichmann i Bjørvika er bygget etter denne modellen. Biblioteket ble kåret til verdens beste bibliotek (aftenposten.no 19.8.21).

Denne oppgavens forskning ble omtalt i Journalen.oslomet.no 21.desember 2021 og kan ses her <https://journalen.oslomet.no/gp-1/2021/11/folkeverkstedet-deichman-et-popul%C3%A6rt-nytt-konsept>

I de innledende samtaler med biblioteket ble det uttrykt at effekten av undersøkelsen var akkurat den utviklingen Deichmann ønsket for søm i folkeverkstedet. De tanker biblioteket hadde for hvordan folkeverkstedet kunne bistå det enkelte menneske i å utvikle sine søm ferdigheter passet godt med oppgavens problemstilling. Stedet var godt egnet til å være vertskap for studien.

Bibliotek generelt, og folkeverkstedet spesielt, ble valgt som arena for undersøkelsen da hensikten med undersøkelsen passet inn i de strategiske planene og det samfunns mandat biblioteket etterstreber. Folkeverkstedet som verksted hadde også en unik lokasjon med lett tilgjengelighet og de var godt utstyrt. Denne arenaen kunne innfri de ideer skissert med begrepet enkel deltakelse,

6. Valg av vitenskapelig Metode

Teoretisk plattform er vesentlig for å kunne si noe vitenskapelig. Om undersøkelsen er valid, eller mer folkelig. Validitet sikrer at vi undersøker det vi sier at vi har undersøkt. Jacobsen (Jacobsen, 2015) skriver at undersøkelser må sikre at svarene er valide og reliable. Med dette menes om svarene i undersøkelsen er gyldige, relevante, pålitelige og troverdige. For å sikre dette må det være korrelasjon mellom hva vi undersøker og svarene. Disse korrelasjonene skal forklares med teoretisk forankring, og de valgte metoder undersøkelsen bruker. Dette kapitlet vil vise faglig forankring i undersøkelsen.

I denne oppgaven brukes aksjonsforskning med observasjon, gruppeintervju og spørreskjema som analyseres og tolkes i en kvalitativ undersøkelse.

Aksjons forskning

Aksjonsforskning identifiserer et problem og skisserer en plan, som kontinuerlig revideres. I aksjonsforskning tar forskeren ofte en aktiv rolle i å påvirke det som studeres, i den hensikt å endre eller forbedre sammen med deltakerne. Det kan beskrives som problemløsende samarbeid mellom forskeren og deltakerne. Det er en fare for at forskeren påvirker i for stor grad, slik at dennes bevisste rolleforståelse er viktig for å kunne ivareta deltakernes delaktighet og meninger. Aksjonsforskning forsker via praktisk læring og deltakelse i endringsprosesser. Den posisjon forskeren tar avhenger av kritisk evne og analytisk distanse (Gjølterud et al., 2017). I aksjons forskning søker forsker å påvirke eller forandre sitt studieobjekt i den hensikt å gjøre verden bedre,

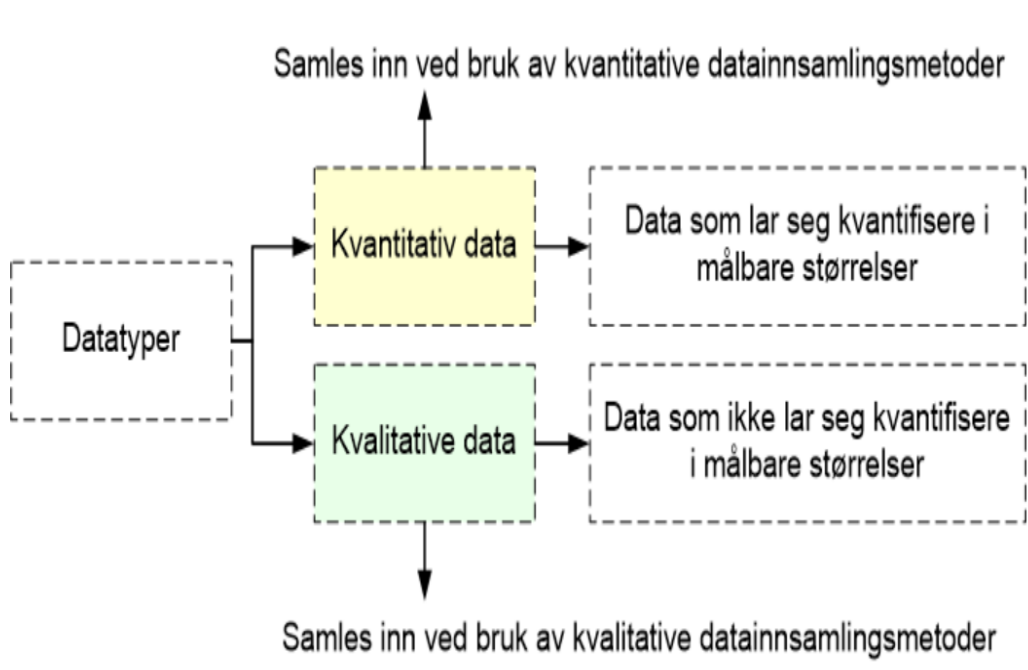
Valg av aksjonsforskning som metode gir oppgaven sosial -konstruktivistiske rammer innenfor ideen om at vi forstår virkeligheten i en sosial konstruksjon (Gran & De Paoli, 2005). I dette ligger en forståelse av at det sosiale er konstruert, eller at sosial virkelighet oppstår innenfor gitte rammer. I store norske leksikon (snl.no/sosialkonstruktivisme) beskrives sosial-konstruktivisme som et perspektiv hvor menneskers forståelse for virkeligheten kontinuerlig formes av de situasjoner eller opplevelser de befinner seg.

En ny opplevelse eller konstruksjon kan da føre til en endret virkelighetsforståelse. I denne kvalitative undersøkelsens søken etter å forstå etterspørres deltakernes opplevelse av eget arbeid. Dette synes i spørreskjemaet spørsmål nr.6; beskriv hvordan du opplevde å arbeide på plagget. Her er det den enkelte deltakers opplevelse som er i fokus. Forskeren har et ansvar for å sikre det etisk forsvarlige, og i forskningen må deltakernes integritet, frihet og medbestemmelse ivaretas. Aksjonsforskning setter søkelys på praktisk læring og deltakelse i endringsprosesser. Det er viktig at forsker har vurdert endringspotensialet i forskningen,

Deltakende observasjon innebærer både deltakelse og observasjon simultant. Dette stiller krav til observasjonsevne, og muligheten for å veksle på å være nært til stede og observerende iaktaker. I analysen er det viktig å se deltakerne som informanter (Alvesson & Sköldberg, 2017)

Kvalitative og Kvantitative undersøkelser

Vitenskapelige undersøkelser deles ofte i kvalitative og kvantitative. Den kvantitative gir data i form av tall og målbare enheter (Dalland, 7 utg.2020 s. 54) som oppsummeres i tabeller og matematiske oppstillinger. Når man går nært på et fenomen i den hensikt å forstå fenomenet, brukes en kvalitativ metode. Det kvalitative sier noe om dybden i et fenomen, men det kvalitative sier noe om bredden.

Modell: hentet fra estudie.no

Masteroppgave Power Your Wardrobe

Krav til objektivitet skiller disse to datatypene. Tilnærmingen kan ha induktiv eller deduktiv utgangspunkt. Den induktiv søker å gå fra virkeligheten til en teori, og ifølge store norske leksikon (http's://snl.no/induktive_metoder) kalles induktive metoder for erfaringsvitenskaper hvor eksperiment brukes for å finne sammenhenger mellom variabler. En deduktiv tilnærming søker å teste om en forutbestemt oppfattelse stemmer i det virkelige liv. Begge søker å finne det som er sant om et fenomen. Hva som er sant omfattes av begrepet ontologi og inneholder ifølge Jacobsen hva som faktisk er (2017, s22). Det er ulike måter å forklare hva vi har observert i hva som faktisk er. Forskning er slik en måte å beskrive, forklare og forstå virkelighet.

Ideen om objektiv sannhet, er antatt å komme fra det vi kaller den positivistiske tradisjon. De trodde på den logisk objektive tilstand. Teorien var opptatt av å finne et mønster eller fellesnevner. Dette er ideen om at årsak og virkning kan forklares av den sanne nøytrale og objektive logikk.

Modell hentet fra: <https://estudie.no/induktiv-deduktiv/>

Vår virkelighet oppleves individuelt, men hver opplevelse har forutsetninger og avgrensninger. Ontologi er læren om væren, om å forstå det å være i verden. Hver enkelt av oss opplever en serie av fenomener, og summen av dette oppfattes som sant for hver enkelt. Likevel er ikke denne summen objektivt innsamlet, vurdert og systematisert. Vi kan si at hver enkelt av oss samler inn biter av en større virkelighet. Epistemologi er læren om kunnskap, og læren om vitenskapelig kunnskap i den form av hva OM. Dette er et OM som kan besvares vitenskapelig ut fra ulike forskningsposisjoner i hva I. Begrepene OM og I brukes her som hvilken vinkel eller posisjon I bruker for å forstå OM noe. På denne måten forsøker forskning å frigjøre oss fra noen av våre individuelle oppfatninger, og antyde noe mer felles.

Kunnskap bygger ofte på tidligere kunnskap (Dalland & Keeping, 2020). Slik kan vi si at å undersøke i en hermeneutisk tradisjon er å se på fenomener eller hendelser, ut ifra tidligere kunnskap om slike hendelser eller fenomener. En slik førforståelse er dermed nyttig, men samtidig førende for vår tolkning av fenomenet. Begrepet fenomenologi kan beskrives som virkeligheten slik den fremstår for oss. Hermeneutikk som vitenskapelig teori kan også kalles tolkningsvitenskap eller tolkningskunst og kan ha ulike retninger (Alvesson & Skjönberg, 2009).

Vår nærhet kan sikre forståelse, mens vår avstand kan gi mer objektivitet (Alvesson & Sköldberg, 2017). Nærhet og avstand til et fenomen kan ha ulikt utfall og resultere i varianter av en sannhet. Slik kan vi si at sannhet er relativ og skjevheter eller mangler kan skjule seg i ens tolkning (Alvesson & Sköldberg, 2017). Med det i tanke, er det mulig at ubeviste ønsker eller et villet resultat kan styre datainnsamlingen (Dalland & Keeping, 2020). Tolkning er da både en nødvendighet, men også en fallgrube.

Begrepet OM inneholder *det, den, hva, hvor* er studiens objekt. Mens begrepet I er hvilken forskerposisjon eller verktøy vi bruker for å studere vårt objekt. Vitenskapelig teori er metodologi om ulike metoder for undersøkelsen fokus, mens forskningsmetodiske verktøy er hvordan vi går frem. Altså hvordan metoden brukes. Når så undersøkelsen er gjennomført med et metodisk verktøy, brukes analyseverktøy for å tematisere hva som er registrert med metoden og verktøyet. Deretter er disse temaene gjenstand for diskusjon, vurdering og tolkning. Det vil vi kommet tilbake til i kapitlet om drøfting.

Valg av forskningsdesign og strategi

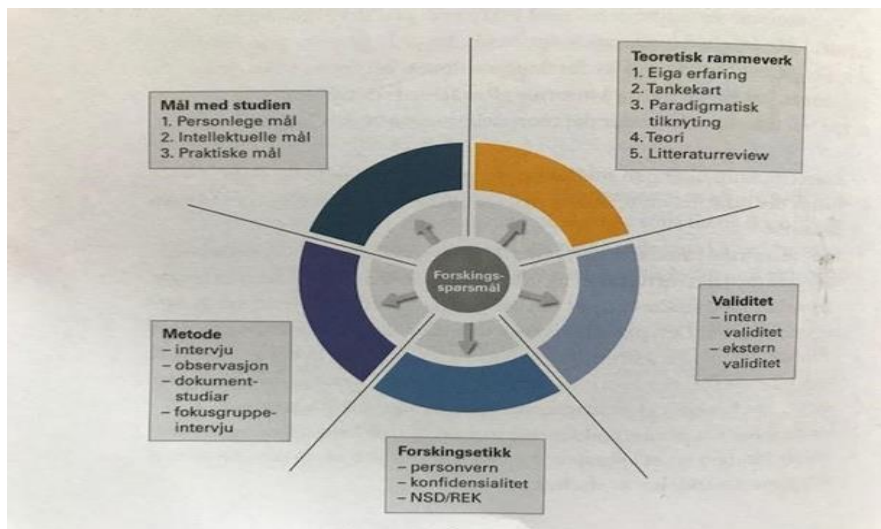
Hensikten med undersøkelsen er å forstå. Redegjørelse for forskningens design og strategi viser hvordan problemstillingens undersøkelse kommuniseres og presenteres. Designets oppsett bidrar til en effektiv gjennomgang av hvordan problemstillingen besvares.

Datainnsamling i kvalitative studier har en rekke datainnsamlingsmetoder. Dette kan være deltakende observasjon, kvalitative intervju, dokumentanalyse, lydopptak og bilder.

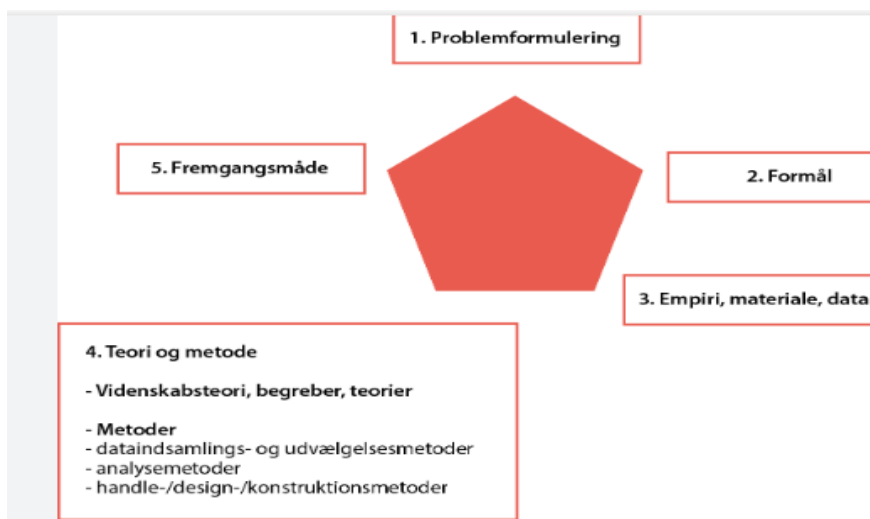
Datainnsamlingsmetodene har ulike etiske problemstillinger, og forsker bør planlegge hvordan datainnsamlingen skal ivareta deltakers integritet. Ved sensitive opplysninger er det spesielt viktig med varsomhet. Forskingen bør ha klart for seg hvordan deltakerne fremstilles i tekst og

Masteroppgave Power Your Wardrobe

bilder. I denne oppgaven er deltakerne anonymisert. Kun 20 av de 160 deltakende skjema er identifisert ved navn. Øvrige skjema er registrert med kjønn, alder og tilhørende plagg. I samarbeid med datatilsynet er det vurdert til at identifisering av håndskrift og bilde av plagget kun kan gjøres av deltaker selv. Deltakernes anonymitet er ivaretatt.

Ifølge Krumsvik bør et forskningsdesign ha en klar sammenheng (Krumsvik, 2014), med sammenheng mellom de fem delen i sirkelen ovenfor. Krumsvik sin modell er brukt i denne oppgaven for å delen inne prosessen med å strukturere oppgaven. Den gode oppgaven (Rienecker et al., 2013) nedenfor beskriver forskningsdesign med fem spørsmål.

Oppgaven har brukt disse to modellen for å systematisere og forstå tematikken undersøkt. Den teoretiske metoden for å svar ut problemstillingen er bruk av aksjons forskning.

I forskningsperioden ble det informert om mulighet til å delta i gruppeintervju. De som ønsket å bli invitert førte til gruppeintervju valgte å gi kontaktinformasjon på et eget ark. Av de inviterte valgte 20 å svare på invitasjonen og syv deltok på et gruppeintervju den 15 mai 2023.

Proessen med oppgaven

Arbeidet med case studien startet i et forberedende prosjekt med endring på egne klær. Forfatter oppdaget at ved hjelp av enkle søm teknikker kunne plagg endre størrelse og form. Ideen om at disse enkle søm endringen kunne utgjøre en forskjell også for andre bidro til valget av tema endring og reparasjon av klær. Det var vanskelig å se dette tema uavhengig av bærekraft. Det å redusere forbruk ved å bruke det som allerede finnes er helt sentralt i voks ut av forbruk tanken. Det var derfor naturlig å forsøke å kombinere disse to tema.

Denne kombinasjonen viste seg å være vanskelig å forene. Arbeidet med problemstillingen ble endret mange ganger og selve studien ble stadig omgjort. Selve aktiviteten på verksted dagene ble gjennomført fortløpende, men hvordan funn skulle tolkes ble debattert. Studien kom videre nå ambisjonene ble redusert til søkelys på selve bruken av de klærne som ikke brukes. For å bearbeide litteratur og datamaterialet ble gulvet brukt til å systematisere det studien hadde studert. Slik ble det fanget opp at studien hadde fem linjer. Disse ble styrende for drøftingens oppsett. Bildet nedenfor viser prosessen med å systematisere studiens informasjon

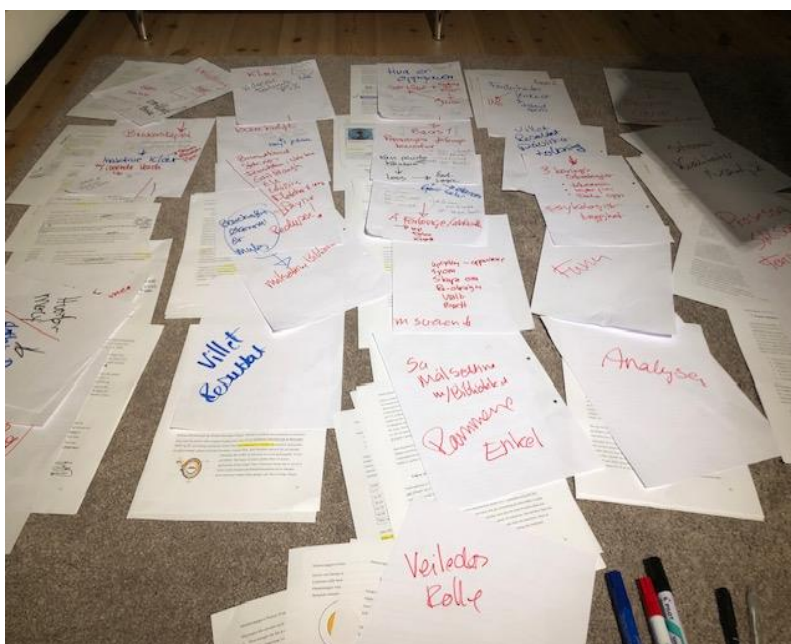

Foto: eget

Studien er gjennomført i perioden 2020 til 2023 og har i den perioden måtte ta hensyn til verdens virus situasjon Covid-19. Verksted dagene ble gjennomført fra oktober 2021 til og med mai 2022. Covid forebyggende tiltak var til stede i

perioder hvor biblioteket registrerte brukere i tilfelle varsling, bruk av håndsprit og munnmaske. Selv om det ikke var et pålegg, ble det i Oslo anbefalt å begrense sin kontakt med andre enn nær familie. Situasjonen kan ha hatt påvirkning på hvem som valgte å benytte seg av tilbudet.

For å nå ut til vanlige brukere av klær ble det vurdert flere arena, og forfatter besøkte ulike søm kurs og tiltak. Den private søm interessen i Norge er stor, men ansett som en hobby. Reparasjon og endring av klær gjøres av de få med søm ferdigheter til tross for at alle har hatt søm på skolen. I slekter er det ofte en person som bistår storfamilien med reparasjons hjelp. I min oppvekst hadde jeg en tante som sydde og strikket til alle tantebarna.

Valget falt på en offentlig arena som alle har et forhold til, et bibliotek. Deichmann Bjørvika var takknemlig for henvendelsen. De mente et slik tilbud passet godt inn i deres strategiske plan.

I oppstarten av undersøkelsen var mye uklart og spørreskjema ble utformet analogt og anonymt. Søm tilbudet ble annonsert på Deichmann.no sine hjemmesider. I tråd med teori om aksjons forskning så hev vi oss uti undersøkelsen. Allerede fra første dag kom det mange deltakere og erfaringer rundt organisering måtte revideres til å passe den åpne dør praksisen på verkstedet. Slik ble deltakende observasjon er like viktig som spørreskjemaet. Hva forsker observerte under verkstedets åpningstid supplerte de få spørsmålene i spørreskjema. Over tid ble det klart innen hvilke områder observasjonen rammet inn.

- Observasjon av brukes arbeid med plagget og type plagg
- Observasjon av kommentarer og følelsesmessige uttrykk bruker kom med under arbeidet
- Observasjon av den uttrykte etterbruken

Etter tre måneder med erfaringer ble det klart at spørreskjemaet ikke etterspurte nok informasjon til å kunne besvare problemstillingen i oppgaven og det ble utarbeidet et nytt skjema. Dette skjema ga et større innblikk i deltakernes tanker omkring arbeidet med å endre eller reparere. Undersøkelsen er derfor gjennomført i 2 faser, med første over tre måneder og spørreskjema nr.1-72. Erfaring fra fase 1 ble grunnlaget for spørreskjemaet i fase 2 og spørreskjema nr.73-160. Underveis ble det klart at spørsmålene og observasjonen ikke ga konkret informasjon om bruken av plaggene etter endringen. Datamaterialet fortalt hva bruker tenke, men ikke hva som faktisk ble brukt. Derfor ble det lagt ut lister på verkstedets dagen om til melding til en samling i ettertid. Av de 165 deltakerne i undersøkelsen valgte 30 å skrive seg på listen. Disse ble året etter invitert til å delta i gruppeintervju. Dette intervjuet ble filmen den 15 mai 2023.

Søm tilbudet hadde stort besøk og det var til tider mye å holde styr på. Mange av deltakerne kom tilbake med flere plagg og over tid ble det etablert samhold imellom brukerne av verkstedet. Undersøkelsen har 160 svar fra 165 deltaker, men oppmøte til selve verkstedets søm tilbud hadde et anslått tall på 360 personer

Valg av rammer for undersøkelsen

Undersøkelsen er lagt til et åpent verksted på et bibliotek.. Slik blir verksted det enkle offentlige søm tilbudet og veiledning blir hjelpen. Deltakere blir ønsket velkommen når de ankommer verkstedet i tredje etasje på biblioteket. En del av denne etasjen er satt av til avdeling folkeverkstedet, et fysisk verksted med ulike soner. I tillegg til søm finnes 3D printere, vinyl trykk, elektronikk, dataanimering, stor printer, film og foto redigering.

Ved ankomst blir deltakeren spurt om hva han/hun/hen ønske å sy. I samtalen avklares hva deltaker ønsker å gjøre med plagget de har tatt med. Det gis veiledning på ulike måter å endre plagget på. Deltaker velger selv type løsning og veileder viser trin for trinn hvordan dette kan gjøres. Deltaker blir så tildelt en symaskin og ekse med utstyr til maskinen. Om deltaker ikke har kjennskap til symaskinen fra før tilbys det å se en grunnleggende film om maskinen. Etter at filmen er vist, får deltaker mulighet til å spørre om ytterligere veiledning om maskinen

Ordet enkelt og dennes plass i undersøkelsen

ING Group (2020) sin undersøkelse blant 15000 respondenter løfter frem at disse vil endre og reparere sine klær om dette kan gjøres enkelt. Denne oppgaven velger å definere ordet ENKELT i undersøkelsen på med de fire overskriftene nedenfor.

- Enkel tilgjengelighet
- Enkel deltakelse
- Enkle krav til forkunnskaper
- Enkle krav til utstyr
- Enkel veiledning

Enkel tilgjengelighet!

Det skal være lettest mulig å delta. Hvordan lager vi et tilbud for brukere. Her valgte jeg å bruke et kjent offentlig bygg midt i Oslo sentrum, som alle burde være kjent med; Deichmann bibliotek i Bjørvika. De fleste trenger ikke google adressen engang, fordi de vet det ligger imellom Opera bygget og sentralbanestasjonen. Biblioteket er også såpass stort, at det syns på avstand. Dette biblioteket er åpen fra 10 til 22, og er tilgjengelig for befolkningen både dag og kveld, alle dager i uka. Lokasjon er også praktisk med tanke på transport, både tog, buss, trikk og t-bane stopper like utenfor, samt at nabobygg har parkeringshus. Det skal dermed være en enkel å komme dit.

Enkel deltakelse!

Det å bli med bør også være i enkleste laget, så derfor er tilbudet administrert som et åpent verksted. Ingen påmelding eller reservasjon av plass kreves. Ingen navn må oppgis og heller ingen krav til om du «kvalifiserer» til tilbudet. Åpent verksted har full fleksibilitet på oppmøtetid, deltaker selv bestemmer start og slutt på sin tilstedeværelse og antall ganger delta. Alle aldre og kjønns identiteter er velkomne, men de under 12 år må ha med en voksen.

Enkle krav til forkunnskaper!

Deltaker trenger ikke å ha kjennskap til søm i forkant. Tilbudet vil veilede på det nivået du selv ønsker. Det er ingen innledende aktiviteter du må igjennom. Her starter vi bare rett på det deltakerens selv ønsker å få gjort, og skaffer oss kunnskaper underveis. Jeg som forsker, og den som undersøker stiller mine kunnskaper til disposisjon for deltakerne i hele deltakelsen. Slik får deltakeren en tilgjengelig makker til sitt prosjekt.

Enkle krav til utstyr!

Tilbudet holder alt av søm utstyr, og kun et plagg medbringes. Tilbudet ordner med at maskiner, sakser og strykejern er i orden og klar til bruk. Biblioteket har satt av et eget område til søm aktivitet, en del av folkeverkstedet, så her er bord, klippebord, strykebrett, stoler og prøverom. Ingenting skal transportere eller ryddes frem, alt står klart når du ankommer.

Enkel veiledning!

I boken mestringskoden mener (Johansen, 2016) at menneskers adferd kan beskrives som en søken etter belønning, gjerne umiddelbar belønning. Positiv troverdig tilbakemelding vil i mange tilfeller oppleves som en belønning. Min veiledning rigges derfor som en alltid vennlig

støtte til muligheter. Det å gjøre noe nytt er forbundet med mulighetene for å ikke få det til. Når deltakeren kommer til et slik tilbud uten noen forkunnskaper i søm, har de med seg en usikkerhet omkring mestring. Som veileder vil måten jeg ivaretar deltakeren ha innvirkning på deltakerens opplevelse. Forskning rundt mestring sier at omgivelsene sin tro på, og forventning om mestring er avgjørende for den enkeltes mestring.

Utvalg av deltakere

Utvelgelse av deltakere ble avgrenset til brukere av folkeverkstedet Deichmann Bjørvika. Markedsføring av tilbudet ble kun annonsert på Deichmann sin nettside for hva som skjer på Biblioteket. Deltakere inviteres til å ta med *et inaktivt plagg* til *endring*, og det veiledes i selve arbeide Skjema spør hvor deltakerne har funnet informasjon om søm tilbudet. Mange har funnet informasjonen på nettsiden til biblioteket, men de fleste oppdaget det tilfeldig ved at de brukte biblioteket. De som mottok informasjon, valgte selv om de ville bli deltaker i søm tilbudet.

Antall	Spørsmål 4 - Hvor fant du informasjon om i dag? (søm tilbudet)
51	Deichman nettside
40	Venner, bekjente eller tilfeldige andre
66	Tilfeldig, bare kom innom
3	Ikke svart

Undersøkelsen inviterte nye deltakere til å svare på spørreskjema fordi undersøkelsen ønsket å få med deltakerens første inntrykk og den første erfaring med endring av egne klær. Det å oppleve noe for første gang tilsvare hvordan andre kan oppleve noe for første gang. Over tid kan deltaker bli vant med hvordan et tilbud er, og samkjøre sin opplevelse med andre på samme tilbud. Ut fra teorien om at første deltakelse er mindre påvirket av de andre deltakerne var grunnlaget for at kun nye ble invitert til å svare. Verksted dagene hadde i gjennomsnitt 12 deltaker og om alle skulle svare hver gang ville det gi et for stort datamateriale. Det at nye deltakere svarte ivaretok et ønsker om random deltakelse. Arrangør hadde ingen påvirkning på hvem nye deltakere som ville velge å komme til tilbudet. Et par deltakerne takket nei til å delta. Noen få valgte å ikke svare på enkelte spørsmål.

Masteroppgave Power Your Wardrobe

Med oppgaven tittel *Power Your Wardrobe* gir forfatteren uttrykk for styrke i eget klesskap. Det å være sjef i eget klesskap, ta kontrollen over alt som ikke passer, samt aktivt endre de klærne som *ikke er i bruk*, kan styrke selvtilliten og gi tiltro til egne ferdigheter. Flere deltakere ga uttrykk for stolthet over eget arbeide, men også overraskelse over ferdigheter de visste de hadde. Tilbudet er markedsført på nettsiden slik at deltaker kan forvente å få hjelp med å sy om plagget slik at det kan passe likevel. Søm- tilbudet lover at **Med enkle grep kan du få mange klær tilbake til aktiv tjeneste på din kropp**, og at dette er din måte å ta kontrollen over din egen garderobe. Det er derfor tittelen på denne oppgaven; *Power Your Wardrobe*.

Folkeverkstedet har 5 symaskiner, 1 jeans maskin, 1 broderimaskin, 2 overlock maskiner, 1 industri verksted-maskin, 2 klippebord, 1 prøverom og flere strykejern til utlån på stedet, organisert som et verksted i bibliotekets 3 etasje. Hver maskin har et skrin med sakser, målbånd, nåler og tråd.

For å ivareta ideen om å holde tiltaket enkelt for deltakerne, var viktig for tilbudet, og undersøkelsen, at deltakelse krevde lite forberedelse. Tilbudet var åpent for alle, og det ble lagt til rette for at de med ingen, eller lite søm erfaring, skulle føle det trygt å delta. Det var derfor ingen krav til forkunnskaper, påmelding, oppmøtetid eller sy-utstyr. I praksis var det kun fysisk oppmøte som var absolutt, da enkelte barn fint mestret symaskinen alene.

Rammene for deltakelse var;

1. over 12 år, eller i følge med voksen
2. fysisk oppmøte i eget valgt tidsrom i åpningstiden
3. ha med seg eget klesplagg å arbeide med

Yngste deltakerne var syv år og eldste var 78. De største aldersgruppene er 18-29 og 30-44. Verksted dagene var organisert på torsdager og lørdager over en periode på 8 måneder. Det ble observert større deltakelse av barn på lørdager. Valg av dag i uken kan ha påvirkning på hvem som kunne delta. Åpningstiden var fra k.12 til 20, og der var en større deltakelse etter kl. 16 på torsdager og etter kl. 14 på lørdager. Det deltok 133 kvinner og 29 menn.

Alder	Antall
0-17	15
18-29	54
30-44	54
45-59	29
60-80	8
Ikke oppgitt	4

Søm tilbudet ble annonsert på Deichman.no og i deres sosiale medier kanaler og kan ses her:

https://deichman.no/event/poweryourwardrobe_f8a9f6ef-ada5-4e31-931d-77b4723c6081

Veileders rolle i deltakende observasjon

Forskning sier at det å endre adferd eller innarbeide nye vaner krever innsats, og aller helst bør rigges attraktivt (Johansen, 2016). Boken mestringskoden viser til at mennesket er impulsivt og mye mer styrt av følelser enn vi liker å tro. Sunn fornuft, vilje og selvkontroll alene er ofte ikke nok til at vi endrer vaner. Det å mestre nye ting krever støtte og hjelp

Mange ønsker å reparere klærne sine. Meningsmålinger forteller at vi ønsker å bruke klær bærekraftig. ING Group (2020.) har et flertall som vil endre om det er enkelt. Motivasjon er til stede for å sy, reparere og endre egne klær. Likevel viser forskning av det vi klarer er å skifte knapper. Undersøkelsen spør hva deltagerne trenger for å endre flere plagg. 70 av 96 mener hjelp og veiledning er viktig for å få det til. 39 av 96 ønsker noen å gjøre det sammen med. Denne noen kan ikke være hvem som helst. Deltakerne foretrekke en som veileder.

I søm- tilbudet har forsker veilederrollen. Denne er på begge sider av en observasjon. For å få noe innsikt i hvordan forfatter veileder ble 2 personer bedt om å observere veiledningen på en av verksted dagen. Personene noterte ned hvilke ord som ble sagt mellom veileder og deltaker i veiledningssituasjoner. Det kom frem av øvelsen at veileder er den som leder ordet i veiledningen og at selve det å veilede i søm innebærer mye peke på, vise og annen non-verbal

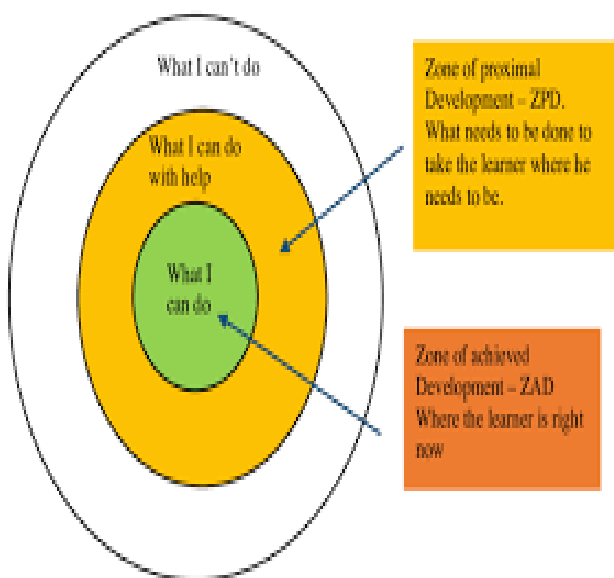
Masteroppgave Power Your Wardrobe

kommunikasjon. Deltaker bidro ofte med å søke bekreftelse på å ha forstått hva som skal gjøres.

Rollen søker å være nær og støttende i det å mestre nye oppgaver, samtidig som veileder inntar en nøytral tilstand der det er viktig at den enkelte deltaker tar valg. Slike valg kan være hvilken av de foreslåtte løsningene som velges til endring. Veileder valgte å være nøytral så ofte som mulig uten at deltaker mistet den støtten de ba om for å gjennomføre oppgaven. En kan likevel ikke se bort fra at veileder i sin rolle har påvirkning på resultater og deltakers opplevelser.

Forfatters kontakt med, og aktive bidrag, gjør at nærheten til feltet blir *et jeg-du-forhold*. Dette både til både personene og klærne. Det kan være vanskelig å ha distanse, og de funn som registreres kan være farget av hva undersøkelsen ønsker å finne.

I tråd med forskers deltakende observasjon ble det vurdert rammene for veiledningen. Det finnes mange ord for å hjelpe andre. Dette kan være veileder, Coach, fasilitator, lærer og stillasbygger. I teorier om læring mente Vygotskij at ny kunnskap best mestres innen nærmeste utviklingszone. Lærerens rolle beskrives som stillasbygger for implementering av ny kunnskap. Med den tilnærmingen valgte forsker å rigge sin veiledning som en fasilitator eller moderator. Denne litt dempede tilstedeværende veiledning la vekt på positiv forsterkning og Coach taktikker. tanken vil det å få til søm, best kunne gjøres ved å dele arbeidet opp i overkommelige biter.

Veiledningen valgte å formidle at det deltaker ønske å gjøre ville lar seg gjøre. Som veileder fokuseres på verdien i å forsøke, uavhengig av selve resultatet. Sluttverdien av resultatet er det bruker selv som etablerer.

Foto: Vygotskij nærmeste utviklingsson hentet fra google.com

Mange av disse klærne er ikke i bruk, de er inaktive. I de tilfeller en endring ikke fungerer, vil selve situasjonen fortsatt være at plagget ikke er i bruk. Uansett har brukeren lært noe om søm

Forskningsmetodiske verktøy

De ulike verktøy i undersøkelsen var observasjon, spørreskjema, foto, film og gruppeintervju.

Deltakende observasjon

I deltakende observasjon både deltar og observerer forsker i den situasjonen som vurderes. Forskerens egen deltakelse påvirker den situasjon som observeres, og det kan være vanskelig for forsker å se sin egen involvering i situasjonens utspill. Når datamateriale analyserer, bør forsker inkludere mulighet for egen påvirkning. For å få et innblikk i egen påvirkning ble forskers verbale veiledning observert av to utenforstående på et av verksted dagene. I denne øvelsen kom det frem at forsker i sin veiledning snakker mer enn deltakerne. Kommunikasjon foregår ofte via non-verbal kommunikasjon med mimikk, blick, hodebevegelser og peking. I et verksted situasjon med tekstiler som skal bearbeides så er det naturlig at kommunikasjon viser til hva, hvor og hvordan på selve tekstilet. Det er derfor naturlig at kommunikasjon mellom veileder og deltaker har mye kroppsspråk. Det var likevel fint å få et utenfra blick på hvordan veiledningen foregår. Denne innsikten ble verdifull i den senere analysen og drøftingen av datamaterialet.

Til eksempel er det nedenfor tatt med noen få linjer fra notatet om veileders kommunikasjon.

Maskin nr.1; Skal jeg sy den sånn

Veileder; ja, skal vi se. Når du ser denne veien, kommer den siden ut

Maskin nr.1; men ja kan ikke bare gjøre sånn da

Veileder; jo det kan du også gjøre

Observasjon ble gjennomført mens verksted arbeidet pågikk, og notert bak på spørreskjemaet fortløpende i feltnotat. Det ble notert hvordan deltaker ønsket veiledning. Om deltaker ga en kommentar i tilknytning til arbeide med plagget og svar på hva deltaker tenker etter deltakelse om bruk av plagget og endring på andre plagg, eller de å delta mer eller sy mer. Deltakende observasjon brukes for å få en innsikt og forståelse av samhandlingsmønstre og prosesser. Det oppstår en feltrelasjon, og synlig i dette tilfellet ved at deltakerne valgte søm-tilbudet på torsdager, med forfatter til stede, selv om søm verkstedet var åpen andre dager.

Semistrukturert Spørreskjema

Undersøkelsen brukte et semistrukturert Spørreskjema med plass for åpne svar. I spørsmål om deltaker hadde eller hadde ikke tidligere erfaring med søm var det et ja og et nei alternativ. Men siden svarene ble gjennomført analogt på papir valgte flere deltakere å endre på alternativene til det som passe bedre for dem. Enkelte forklarte med hele setninger. I spørsmål seks kunne deltaker krysse av for så mange alternativer de mente passet, og de hadde mulighet til å tilføye under annet. Deltakerne svarte på de ulike spørsmålene, men ikke nødvendigvis der på arket som spørsmålet ble stilt. Deltaker nr. 129 ga uttrykk for at hun syntes ene spørsmålet var rart.

Deltaker nummer 1-64 svarte på disse spørsmålene:

1. Beskriv hvorfor du vil endre plagget?
2. Har du endret på plagg før?
3. Kjønn og alder
4. Hvor fant du informasjon om i dag

Skjemaet ble utvidet med følgende 3 spørsmål:

5. Hva trenger du for å endre på flere plagg?

svaralternativene var:

- Mer tid og anledning
- Flere ferdigheter og kunnskap
- Mer hjelp og veiledning
- Noen å gjøre det sammen med
- Annet

6. I dag har du arbeidet på et plagg, laget noe nytt, eller endret noe du hadde med.

Beskriv hvordan du opplevde å arbeide på plagget?

7. Hvordan tror du at du i fremtiden vil bruke det du har laget eller endret?

Foto av deltakende plagg

Foto ble brukt til å kartlegge hva slags plagg som deltok. Deltakerne ble bedt om å ta med et plagg de liker, som ikke passer slik at det kan endres til å passe likevel. 66 av deltakerne fant tilbudet tilfeldig, og noen av disse deltok der og da uten et medbrakt plagg. Diss brukte materialer fra verkstedets gjenbruksskuffer og sydde prøvelapper, puter, handlenett og enkle

Masteroppgave Power Your Wardrobe

vesker. Når deltaker skulle forlate verkstedet hentet jeg inn spørreskjema og tok bilde av plagget. I seks tilfeller forlot deltaker verkstedet før et rakk å ta bilde.

Året etter

Et år etter ble 30 deltakere invitert til dybdeintervju og oppfølgende to spørsmål. 20 valgte å svare på oppfølgings spørsmålene og syv deltok i et gruppeintervju som ble dokumentert med film og foto. Film og foto med identifiserte deltakere vil bli vist i oppgavens utstilling. Dette datamaterialet er begrenset tilgjengelig til fullført master arbeide, og vil bli omtalt i denne oppgaven kun i generelle termer. Dalland (Dalland & Keeping, 2020) s 165 henviser til at Brataas 2001; Morgan 1988 som skriver om intervjupersonene som publikum for hverandre. I dette gruppeintervjuet er forfatter moderator som stiller åpne spørsmål, med denne oppgavens problemstilling som utgangspunkt.

7. Funn i datamaterialet

Hensikten med arbeidet i verkstedet var å endre inaktive klær tilbake i bruk. Et flertall gir uttrykk for at de tror klærne vil bli brukt etter endringen. En andel vurderer at tilsvarende endring kan gjøres på andre klær, hjemme. Noen opplevde tilbudet så bra at de ønsker å delta flere ganger. Atter andre opplevde eget arbeid med å sy som så givende at de vil sy mer. Av de 20 som har svart året etter har 14 brukt plagget. Deltakerne og deres medbrakte plagg er det særegne fenomen, og aktivitet endring det som gjøres. Om endringens resultat gjør at plagget er, eller ikke er endret ut av begrepet *et inaktivt plagg* kan antydes, men kun fastslås for de deltakerne som har svart på oppfølgende spørsmål året etter. Det er bruker som vurderer om den inaktive status til det medbragte plagget er endret.

- 82 tror de vil bruke plagget
- 26 ønsker å sy mer
- 19 ønsker å endre flere klær
- 19 ønsker å delta mer
- 10 vet ikke om de vil bruke plagget
- 1 har ikke svart

Det ble spurt om deltakeren hadde erfaring med å endre klær fra før. Alternativene var ja eller nei. Enkelte deltakere valgte å kommentere på arket, hvor de skrev; nja, tja, litt, bittelitt, noen få osv. I denne oppgaven har jeg valgt å definere alt annet enn nei, som ja. Opplevelse av forkunnskap eller ikke er en egenvurdering, og ikke nødvendigvis en objektiv vurdering. Enkelte opplevde at de hadde hatt søm i grunnskolen, men at den ferdigheten nå vær borte.

- 102 personer har endret før
- 60 har ikke
- 3 har ikke svart

Etter hei, *og velkommen* på verkstedet blir deltaker spurt om hva deltakeren ønsker å gjøre med det medbragte plagget. Ikke alle hadde med seg et plagg, og de ble spurt om de ønsket å sy på noe verksted hadde av materialer. Deltakernes svar er kategorisert ut fra det de fortalte, gjorde og skrev på skjemaene. Svarene er delt inn i kategorier. De første seks om type plagg og en annet.

Masteroppgave Power Your Wardrobe

- A. 51 bukser, buksedrakter eller benplagg
- B. 28 kjoler, skjørt eller festdrakt
- C. 20 jakker, kåper, vest eller cape
- D. 17 bluser, skjorter, genser, t-skjorter eller tunika
- E. 7 kostyme
- F. 34 Vesker, pute, gardin, duk, banner, teppe, trekk, telt, hansker, lue, sandana eller sløyfe
- G. 3 - to ville øve på symaskin og en var det ikke nok informasjon om

Bærekraft ble valg i oversikten fordi enkelte skjema oppga dette som hensikt med deltakelsen, uten å spesifisere det konkrete arbeidet eller plagget. Enkelte skjema oppgir ikke hensikten i spørsmål 1, men i de andre spørsmålene eller på bildet. For noen få kom hensikt frem i min observasjon eller i den muntlige samtalen om hva deltaker ønsker å gjøre med plagget.

- 56 ville tilpasset et plagg
- 29 ville reparere et plagg
- 20 ville sy om et plagg
- 6 ville være Bærekraftige
- 46 ville lagde noe nytt.
- 3 ville øve på symaskin

Deltakerne arbeidet på 160 plagg., og i skjemaene, arbeidet eller observasjon oppgis hva slags plagg den enkelte arbeidet med. Der det var uklart kunne bildene hjelpe definere. Deltakerne var opptatt av resultat og hva plagget var endret til, hva de lagde. Slik sett er kartleggingen en oversikt over hva endringen eller reparasjonen ble til slutt. Til eksempel lagde deltaker nr 87 en topp av en kjole, og da gruppert som topp. Type plagg er delt inn i seks grupper pluss to annet.

Veiledning startet ofte min med å spørre om de hadde sydd på maskin tidligere, så er det mulig at deltakerne koblet mitt spørsmål til skjemaets spørsmål. Det er 160 spørreskjema med tilhørende bilder av plagget. Noen av skjemaene ble fylt ut av to eller flere personer. Når skjemaet hadde flere aldre oppgitt ble antall aldre registrert.. Undersøkelsen hadde da 165 deltakende personer. Noen personer hadde med seg flere plagg. I de tilfellene deltaker beskriver flere plagg på spørreskjema så telles plagget med i undersøkelsen. Flere av deltakerne kom mange ganger og seks personer svarte på to skjema med ulike plagg. Deltaker oppgir om de har

Masteroppgave Power Your Wardrobe

laget noe nytt eller endret/repasert noe de hadde med. 45 ulike personer i 46 skjema oppgir at de lager noe nytt. Denne oppgaven handler om endring og reparasjon så disse 46 skjema vi telles, men ikke drøftes.

- 160 skjema med 165 deltakende personer
- 163 plagg er beskrevet i skjemaene
- 159 ulike personer deltok
- 46 skjema oppgir at det lages nytt

I gjennomsnitt deltok 10-12 deltakere hver gang, og flere kom tilbake. Ved første deltakelse ble deltaker spurt om å fylle ut et spørreskjema. I skjema oppga deltaker alder, kjønn, om endret klær tidligere, hva de ønsket å gjøre med plagget og hvor de fant informasjon om tilbudet. Undersøkelsen gikk over åtte måneder med 30 verksted dager med 2 til 8 nye deltakere pr. gang.

Tabell over antall verksted dager - Oppmøte pr. gang

Måned	dato	deltakere
Oktober 2021	14.10	5
	21.10	4
	28.10	4
	30.10	4
November 2021	11.11	6
	04.11	5
	18.11	4
	25.11	6
Desember 2021	02.12	4
	11.12	6
	16.12	6
Januar 2022	06.01	5
	08.01	3
	13.01	8
	20.01	6
	27.01	7
Februar 2022	12.02	6
	17.02	5
Mars 2022	03.03	2
	10.03	6

Masteroppgave Power Your Wardrobe

	17.03	6
	26.03	7
	31.03	8
April 2022	07.04	4
	21.04	5
	28.04	6
Mai 2022	05.05	5
	12.05	8
	19.05	2
	21.05	4

Deltakerne i de 96 siste skjema, nr. 65 til 160, ble det spurt om hva som kunne hjelpe dem å endre flere plagg. Dette spørsmål nr. 6 hadde fem svar alternativer. Valg av alternativer var basert på samtaler med deltakerne tidligere i undersøkelsen. Deltakerne kunne oppgi så mange alternativer de ønsket, og også fylle ut med annet i egen tekst. Tabellen nedenfor angir viktighet av de fem ulike alternativene, ut fra hvor mange av 96 som mener dette hjelper dem endre mer.

Hva trenger du for å endre på flere plagg?	antall
Mer tid og anledning	58 av 96
Flere ferdigheter og kunnskaper	73 av 96
Mer hjelp og veiledning	70 av 96
Noen å gjøre det sammen med	39 av 96
Annet	Se liste nedenfor

I svaralternativet *Annet* var det plass for deltakeren å skrive inn egen tekst om hva i tillegg denne mente kunne hjelpe dem med å endre flere plagg. Disse svarene er gruppert til syv typer svar.

1. Great opportunity, motivasjon, Inspirasjon, ja
2. More mashines available, maybe more workshops days
3. Tilgjengelighet, fint å ha et sted å sy som biblioteket, bor langt unna
4. 3x verksted med tilgjengelig utstyr, plass til materialer og stoffrester
5. Kurs, mer design forslag og veileder, noen som kan sette inn nåler, mer i helgene
6. 4x symaskiner som er lett å bruke, overlock maskin, mer slike prosjekter
7. Litt mer ro på verkstedet, noen å gjøre det samme med i begynnelsen

8. Analyse av datamateriale

Det skulle forskes på inaktive klær, og deltakerne ble bedt om å ta med et plagg de likte, men ikke brukte. Det var mange deltakere som hadde med et plagg, og noen hadde flere. En person kom med en koffert full. Men 49 personer kom av andre grunner. De ville lage noe nytt eller bli kjent med det å sy. Søm verkstedet er kjent, og brukere kan komme når de vil i åpningstiden. Det er å anta at noen av deltakerne kom uten å vite at de ble deltakere i et forskningen.. I spørsmålet om hvordan de oppdaget søm tilbudet sier så mye som 66 deltakere at de oppdaget det tilfeldig da de var på biblioteket i annet ærende. Enkelte av disse forteller at de ramlet inn i søm tilbudet. Noen av disse tilfeldige deltakerne hadde på seg klær som de reparerer. Det er derfor ikke gitt at tilfeldig deltakelse samsvare med andre grunner til å delta. Deltaker nr. 119 var med venner som skulle trykke vinyl på t-skjorter og han kom på at jakken han bar hadde for mye fluff.. Dermed deltok han på søm verkstedet og ble veiledet i forsiktig åpning, uttak av watt og håndsøm.

Det var ingen alders begrensing på deltakelse, selv om det er usannsynlig at barn i lav alder vil kunne betjene en symaskin. Yngste deltaker var syv år og hun ordnet sin veske med liten hjelp av sin mor. Det var 15 barn under 18 år som deltok. Det lave tallet kan ha noe med tidspunktet verkstedet ble organisert på da torsdager er en vanlig skoledag. Enkelte av verksted dagene ble arrangert på lørdager, og andel barn som deltok var der mye høyere. Søm tilbudet ble markedsført på nett og i sosiale medier. 50 deltakere fant informasjon der, men nesten like mange fant informasjon hos bekjente. En fikk informasjon da hun handlet materialer i en søm butikk. Det er interessant at gammeldags samtale fortsatt bringer deltakelse.

Det var 133 kvinner og 29 menn som deltok i undersøkelsen. Det er ikke samsvar mellom kjønn og tidligere ferdigheter i endring av plagg. Deltaker nr. 89 skriver at han kommer ofte til verkstedet for å lage nye ting av gamle plagg. Og deltaker nr. 49 skriver at han ofte kommer til verkstedet for å legge opp bukser. Det er flere av kvinnene som skriver at de aldri har sydd før. Det var flest deltakere er i alder 18 til 44 år og minst deltakelse i alder 60-80. Forskning forteller at eldre ofte har mye klær liggende. Det kan være at denne gruppen ikke føler behovet for å endre eller reparere da de alltid har noe annet å bruke. Det kan også tenkes at markedsføringen ikke når den eldste gruppen. Det er ikke store brukere av internett og sosiale medier. At aldersgruppen 45-59 er lite representert er vanskelig å analysere. Fire av deltakerne har ikke

Masteroppgave Power Your Wardrobe

oppgitt alder, og det kan tenkes de glemte å fylle ut rubrikken, men ved et tilfelle ønsket ikke deltaker å oppgi alder fordi hun mente hun hadde en greie med alder.

Det ble tatt foto av deltagende plagg. Dette bildet ble tatt før deltaker forlater verkstedet, og enkelte bilder mangler fordi deltaker forlot ubemerket. I tråd med veileder rollen ble spørreskjema og penn delt ut til nye deltakere, med beskjed om å fylle ut før avreise. For å sikre at deltaker svarte etter eget hode holdt veileder avstand. Dette førte til at deltakerne fylte ut skjema på ulikt tidspunkt i deltakelsen. Noen ved starten, none i løpet av arbeidet og andre rett før de gikk. Det er dermed ikke mulig å si noe om hvor i arbeidet med endringen deltakers vurdering ble tatt. Noen skjema antyder at skjema er fylt ut før etterbruk kan vurderes. Det er kommentarer som vet ikke – kommer an på resultatet. For spørsmål syv om etterbruk kan dette være situasjonen for de 10 som ikke vet om de vil eller ikke vil bruke plagget i etterkant.

Selv om bibliotek er et offentlig tilbud så er det kun en del av befolkningen som benytter tilbudet. Dette datamaterialet har den delen som sitt nedslagsfelt. Om tilbudet ble arrangert på et kjøpesenter så ville det være brukere av dette senteret som dukket opp. Likevel er Deichmann i Bjørvika en attraksjon for mange, også turister. Personer fra flere land og fylker kom innom tilbudet. Deltaker nr.1,2 og 50 hadde tatt tog fra et annet fylke. Deltaker nr. 89 bodde langt unna med 1 times busstur hver vei. Søm tilbudet ble arrangert på torsdager og noen lørdager. Oppmøte var betydelig større etter klokken 16 på torsdager og etter klokken 14 på lørdager. Dette kan indikere at torsdager ble besøkt av deltakere som hadde annet å gjøre på dagtid slik som jobb eller skole. Åpningstiden ble ofte forlenget fordi alle symaskinene hadde deltakere i full konsentrasjon og gjerne ville fullføre. Inntrykket var at verkstedet sikkert kunne vært åpent til klokken 21, og at det ville være fint for mange. Tilsvarende var det også mange deltakere på slutten av lørdager.

Selv om studenter og folk i jobb sikkert var en stor del av deltaker gruppen så kom det frem at tilbudet var attraktivt for arbeidsledige, uføre, pensjonister og folk med ferie. En deltaker var akkurat kommet til Norge fra Ukraina og mente verkstedet var hennes beste sted i Oslo. Flere deltakere brukte verkstedet på å praktisere det å lære norsk språk. Det unike ved søm tilbudet var at deltakere ikke trengte å dele noen personopplysninger med andre, og likevel dele en felles opplevelse. Flere ga uttrykk for at de likte den gode stemningen som kom når alle satt fokusert

Masteroppgave Power Your Wardrobe

med sine prosjekter. På denne måten ble det en sandkasse lek for voksne, der de leker med sine ferdigheter i søm side og side slik barn bygger hvert sitt slott i sandkassen. Det blir en væren og samholdet bygger på en felles interesse. Til eksempel valgte en av deltakerne å feire sin fødselsdag sammen med det hun opplevde som sin søm-gruppe.

Svarene i spørsmål syv varierer, og forsker har gruppert dem i fem grupper pluss ikke svart. Denne variasjonen kan indikere at spørsmålet ikke er godt nok stillet. Til eksempel svarer nr. 129 at dette var et rart spørsmål. Grupperingen kan forklares med at deltaker akkurat har svart på spørsmål nr. 6 om hvordan de opplevde arbeidet. Ut fra det spørsmålet er deltaker fortsatt i sin vurdering av egen opplevelse og fortsetter å svare med det i tankene om at de kunne tenke seg å sy mer, endre på flere plagg eller delta mer på verkstedet. Slik svarer 64 av deltakerne på noe annet enn det å bruke eller ikke bruke plagget i fremtiden.

Spørreskjemaet ber deltakerne oppi om de har forkunnskaper i søm. Om de har endret på plagg før. Det er ikke nødvendigvis en sammenheng mellom tidligere søm ferdigheter og det å ha endret plagg. Det ene indikerer ikke det andre. En kan ha andre søm ferdigheter enn det som kreves i endring av klær. Deltakerne viser variasjon i svaret til tross for at det var avkryssing i ja eller nei rubrikker. Kommentarene var slik som Nja, litt, en gang. Og noen listet opp hva de hadde endret før. Flere ga uttrykk for at de hadde hatt søm på skolen, men det var lenge siden. En deltaker var utdannet i søm som kunst og håndverks lærer, men hun følte at alle ferdighetene nå var borte. 60 av 165 deltakere mente nei – 36 % de hadde ikke endret plagg før, litt over 1/3.

Samlet vil 111 endre eller reparere et plagg, mens 49 vil annet. I skjema er det deltaker selv som vurderer om de har endret på noe de hadde med eller om de har laget noe nytt. Det å lage nytt kan være å lage noe nytt for brukeren, selv om selve materialet er et gjenbruk eller en omsøm. Noen av svarene å *lage nytt* bruket gamle plagg eller materialer, men oppfattet resultatet som nytt – dermed hadde de noe nytt. At materialene måtte være nye var ikke nødvendig, så lenge formen eller funksjonen var ny. Slik som deltaker nr,12

Foto: eget fra verkstedet

I en lineær tankegang forventer vi at de som ikke har tidligere søm ferdigheter vil starte med å lære seg de grunnleggende ferdigheter og så avanserer. I observasjon av deltakeres strategi for læring var det tre måter som gjentok seg. Disse tre var:

- Sakte tilvenning til oppgaven med mye veiledning, forstå symaskinen, prøve seg frem
- Hive seg utpå i full fart og ta det som det kommer, ofte med lave forventninger til resultat
- Dele oppgaven opp i overkommelige biter og ta arbeidet over flere ganger

Selv om dette var noe sammenfallende strategier så var en veiledning hver enkelt deltaker ba om veldig individuell. Inntrykket var at tilpasset veiledning støtter og fasiliterer deltakerens usikkerhet til håndterbar mengde. Til eksempel så ba en deltaker veileder om å stå ved siden av mens hun klippet i materialet. I denne settingen ble det ikke sagt, pekt eller gjort noe fra veileder, men kun stå stille i fysisk til stede. For denne deltakeren var det akkurat hva hun trengte for å utføre klippingen. Veileders rolle som en trygg kyndig på søm ga dermed trygghet til å klippe. Andre igjen ønsket undervisning, slik som en deltaker der helt ville skru fra hverandre symaskinen for å se hvordan mekanikken oppført seg inni maskinen. Han skrev en lang om sin opplevelse og utforskning av maskinen i spørreskjemaet, lovet å komme tilbake med klær og takket for seg med å signere navnet i skjemaet. Han kom tilbake. Observasjon avdekket at der deltaker følte mestring over tid, gjerne med flere plagg. Da utrykte de ønske om å mestre noe mer avansert. I de tilfeller opplevde undersøkelsen at Vygotsky sin teori fungerte i praksis. Deltaker hadde utvidet sin mestringsarena og var klar for å utvide den litt mer.

De plaggene som var plukket med til verkstedet bestod av 114 hverdagsklær, en kjole til pent og et festantrekk. I tillegg var det 7 kostymer 31 annet. I gruppen annet var det mest interiør som vesker, puter og duker. En av grunnene til at det er en del vesker eller handlenett er at verkstedet også selger handlenett til den delen av verkstedet som trykker på handlenett med vinyl. Og når verkstedet har seks skuffer med rest tekstil materialer gjøre at en rask søm oppgave er å lage et nett. Til det tenger du ikke ha med noen ting. Deltaker nr.45 kom til søm tilbudet med datteren sin og fant ut at hun selv burde lære å sy. Dermed sydde hun et handlenett og var så stolt av sin første søm produksjon. Til arbeidet å bruke hun en rest materiale fra skuffen. Spørreskjema i del 2 av undersøkelsen var utvidet med et spørsmål om hva deltaker trengte for å kunne gjøre endringer og reparasjon på flere plagg. Observasjon og samtaler de tre tidligere månedene var

Masteroppgave Power Your Wardrobe

utgangspunktet for valg av svaralternativer. 96 deltakere svarte på alternativene, og de kunne velge så mange alternativer de mente var viktige. Flere krysset av for alle 4 alternativer, men behov for mer ferdigheter og kunnskap hadde flest, 76 av 96 avkryssinger. Dette henger godt sammen med at 60 deltaker mener de ikke har søm ferdigheter fra før. Men tallet er større enn 60 så et antall av de med forkunnskaper følger at de trenger mer. De to siste svaralternativene henger litt sammen med det å få veiledning og det å gjøre sammen med noen. Begge alternativene gir at du slipper å stå alene om oppgaven. Flere mener det å gjøre oppgaven sammen med noen som kan søm, en fagkyndig, ville være en bedre hjelp. I tillegg til svaralternativer kunne deltakere skrive fritt under annet. Kommentarene her varierte og er gruppert i syv typer svar, som vist nedenfor. Det handlet om motivasjon, utstyr, tilgjengelighet, kunnskap og selve søm opplevelsen. Nedenfor er det forsøkt gruppert de kommentarer som deltakere førte opp i rubrikken annet:

1. Great opportunity, motivasjon, Inspirasjon, ja
2. More mashines available, maybe more workshops days
3. Tilgjengelighet, fint å ha et sted å sy som biblioteket, bor langt unna
4. 3x verksted med tilgjengelig utstyr, plass til materialer og stoffrester
5. Kurs, mer design forslag og veileder, noen som kan sette inn nåler, mer i helgene
6. 4x symaskiner som er lett å bruke, overlock maskin, mer slike prosjekter
7. Litt mer ro på verkstedet, noen å gjøre det samme med i begynnelsen

I søm tilbudet var organiseringen av veiledning nøye gjennomtenkt med tanke på å fremme deltakers egen mestringsfølelse. Selve søm resultatet var overlatt til deltaker, og alle løsninger ble premiert med positiv tilbakemelding. Der resultatet var mislykket ble selve øvelsen premiert med søkelys på hva som er lært om søm. Noen av deltakerne kommenterte denne Coach-holdningen. Et annet trekk ved veiledningen var å gi kunnskap og veiledning i biter slik at det var lettere å huske akkurat hva gjøre nå. En av deltakerne trivdes ikke med dette og savnet mer informasjon om hele prosessen fra start til slutt om det hun skulle gjøre med plagget. Hvor mye informasjon hver enkelt klarer å ta imot er individuelt. Det var en annen deltaker som syntes det å se på maskinen var nok for den dagen. Neste gang ville hun sy på en prøvelapp. Bukser var den type plagg de fleste kom med. 51 bukser deltok i undersøkelsen. Det vanligste søm arbeidet var reparasjon av hull og det å gjøre lengden kortere. Deretter at buksen var for trang i livet. Deltaker nr. 19 og 62 lagde nye bukser fordi de mente at det var vanskelig å få tak i slike bukser. Noe overraskende var det syv deltakere som lagde kostymer. Deltaker nr.17 hadde kjøpt klær brukt for å gjøre dem om til et halloween kostyme. Litt spesielt var det når Deltaker nr.56 hadde med seg et telt hun ville sy innerlomme inni.

9. Drøfting av datamaterialet

I kapittel syv har vi redegjort for hva som er funnet i undersøkelsen. Datamaterialet er listet opp ulike tabeller. Hele tabellen med datamateriale med er lagt til som vedlegg. I kapittel åtte er disse funn analysert i den hensikt å forklare ytterligere omstendighetene rundt kontekst. Bruk av aksjons forskning innebærer en sosialkonstruktivistisk teoretisk tilnærming. Det er derfor vesentlig å ha et klart bilde av den kontekst datamaterialet er en del av, og hva som kan spille inn i de funn undersøkelsen har registrert.

Det er redegjort tidligere i teksten for studiens rammer og organisering. Aksjons forskning er valgt som metode for hvordan studien skal undersøkes. Det er en studie i å forstå med innsamling av kvalitativt datamateriale. Deltakende observasjon, spørreskjema, foto, film og gruppeintervju er valgt som metodisk verktøy for å svare ut om et søm tilbud med veiledning kan hjelpe inaktive klær tilbake i bruk. Arena for studien er lagt til et bibliotek og tilbudet er markedsført til dennes brukere. Rammene for søm tilbudet var tilrettelagt med tilgang til et fult utstyrt søm verksted, lang åpningstid, lett tilgjengelig med transport og et kjent sted å finne. Tilsvarende studie kunne vært gjennomført med andre rammer, og kanskje gitt et tydeligere svar på problemstillingens tema om å endre inaktive klær tilbake til bruk. Et bibliotek er en vanlig offentlig institusjon, og ved å legge studien til denne arena vil resultatene fra studien kunne kopieres til andre bibliotek, eller andre offentlige arena. Det er således en praktisk tilnærming bakt inn i rammene. Når det er sagt så har ikke studien nok datamateriale til å kunne aggregeres,

Dette kapittelet om drøftingen vil gjennomføres i to deler. Først vil fem sentrale linjer i studien behandles Deretter vil spørsmålene i spørreskjemaene drøftes i den rekkefølge de kommer frem i spørreskjema. Til slutt vil kapittelet samle drøftings punktene i forsøk på å svare ut studiens problemstilling.

Drøftingens del 1 – sentrale linjer i studien

1. Brukerskapet – har studien avdekket at inaktive klær er kommet tilbake i bruk
2. Bærekraft – har studien avdekket sammenheng til miljømessig forbrukeransvarlighet
3. Søm tilbudet – har studien avdekket om tilbudet har hjulpet klær tilbake i bruk

4. Kunnskaper i søm – har studien avdekket hva som skal til for å endre tilbake i bruk
5. Deltakende observasjon – har studien avdekket om veileders roller er vesentlig

Brukerskapet

Er det slik at de inaktive plagg bragt til søm aktiviteten er endret tilbake i bruk. I datamaterialet oppgir 15 av de 20 deltakerne spurt året etter at det endrede plagget er i bruk. Imidlertid er studien større med 163 plagg og 165 deltakere, derav 159 unike personer. Hva disse andre har brukt sine endrede plagg til er ikke avdekket. I materialet oppgir de fem som ikke har brukt plagget året etter at 1. plagget ble ikke ferdig endret, og er fortsatt ikke ferdig, 1. det har ikke vært en anledning til å bruke plagget. Forskning sier at det ofte er økonomisk verdifulle plagg som repareres, og det kan tenkes at noen av plaggene er ment for viktige anledninger. Det er likevel få plagg i datamaterialet som anses som festplagg. Studien har mange plagg til endring som ikke rekker å bli ferdig endret. Det kan være praktiske årsaker som ved deltaker nr.33 som først vil fullføre når hun har skaffet riktig farget tråd. En stor andel av deltakere skriver på spørsmål 7 at de planlegger å bruke plagget de har arbeidet med. Noen av disse har arbeidet på nye plagg, men flertallet har hatt med et plagg til endring eller reparasjon.

Det er vanskelig å si noe om hva den faktiske bruken ble med dem som tenkte at de ville bruke det de hadde endrete. Det er også å merke at spørsmål 7 om etterbruk svarer på annet enn selve bruken av plagget. Flere skriver at de vil endre på flere plagg, at de vil sy mer og delta mer på søm tilbudet. Nå vet man at det man planlegger å gjøre ikke alltid blir gjort likevel. Men i dette tilfellet har faktisk mange av deltakerne fortsatt å bruke søm tilbudet. Og det er slik at i 2023, året etter studien så fortsetter deltakerne fra studien å komme til søm tiltaket. For selv om søm studien er avsluttet så har Deichman valgt å fortsette med søm tilbudet i samme form som under studien. Det er å merke seg at en stor bedrift som Deichmann Bjørvika velger å fortsette med et tilbud som opprinnelig var en case studie. Både de deltakerne som svarte i studien året etter, de deltakerne som fortsatte å bruke tilbudet og Deichman som videreførte tilbudet antyder at det å arbeide med å endre og reparere klær har en hensikt. En nok hensikt til at deltakere og biblioteket velger å bruke til på tilbudet. Det er derfor å tro at en del av plaggene som endres og repareres blir brukt i ettertid. Men det gjelder ikke for alle.

Bærekraft

Har studien avdekket en sammenheng mellom endring av klær, forbrukeransvarlighet og miljø. I markedsføringen av søm tilbudet er det ikke lagt opp til at tilbudet er et klima tiltak. Og det kan være bra for å unngå dårlig klima samvittighet. Tidligere i teksten henvises til at fokus på klær og overforbruk kan bidra til klimaskam. Spørsmålene i spørreskjema nevner ikke bærekraftig bruk av klær, og det legges ikke opp til samtaler om forbrukeransvarlighet. Søm tilbudet fokusere på hvordan endre et plagg i den hensikt å kunne bruke plagget slik bruker trenger. Når det er sagt så velger seks av deltakerne å begrunne sin deltakelse med at de vil være miljøbevisste, og de oppgir bærekraftig bruk av klær som en motivasjon for å delta. Deichmann bibliotek og folkeverkstedet har en strategi hvor delingsøkonomi og bærekraft står sentralt. Det er naturlig å tro at brukere av biblioteket har fått med seg dette.

Når markedsføringen av søm tilbudet fronter gjenbruk så er det nærliggende å tro at deltakerne kobler dette selv om case studiene ikke eksplisitt sier dette i tekst eller tale. Flere deltakere kommenterer i datamaterialet at det er fint med gjenbruk, at det er dumt å la gode plagg bare ligge ubrukte. Disse deltakerne gir uttrykk for at det er godt å vise forbrukeransvarlighet. Case studien foregår derfor i en kontekst med fokus på bærekraft, og det kan antas at dette smitter over på studien. Tidligere i teksten vises det til at deltakende observasjon er så tett på at det kan være slik at det som legges merke til er det forsker gjerne vil legge merke til. Forsker, og forfatter, er helt klart opptatt av bærekraft og forbrukeransvarlighet. Det er en fare for at dette blir lagt merke til i studien selv om kanskje kun noen få av deltakerne er opptatt av dette. Derfor kan vi ved å forholde oss til de seks deltakerne som i datamaterialet oppgir konkret at de er motivert av forbrukeransvarlighet konkludere med at søm tilbudet og studien hadde lite fokus på bærekraft. Forskning viser til at et gjennomsnittlig antall plagg pr. person er 359. I denne mengden vil et par plagg ikke utgjøre en vesentlig endring i antall. Men siden en bukse fort veier 0,5 kg så kan et par plagg som ikke kastes bety noe for antall kilo tekstile avfall. Søm tilbudet hadde omtrent 12 deltakere pr gang. Og om 2/3 av disse endrer et plagg i den grad at plagget unngår å bli kastet. Det kan bety at 200 kg mindre klesavfall i året. Slik kan bærekraft og forbrukeransvar tenkes, men en slik sammenheng ligger utenfor case studiens rammer, og det må derfor sammenfattes at denne studien ikke har avdekket en sammenheng til Bærekraft.

Søm tilbudet

Har studien avdekket at søm tilbudet har bidratt til at klær er endret og reparert tilbake i bruk. I teksten er det redegjort for tilbudets markedsføring, rammer og organisering. Rammene for gjennomføring er lagt til et godt utstyrt søm verksted med lang åpningstid. Organiseringen av case studien er gjennomført med tanke på at deltaker lett skal kunne delta. I datamaterialet kommer det frem at mange av deltakerne verdsetter tilbudet. Noen beskriver det som et godt sted å komme. Andre synes det er bra å ha tilgang til symaskiner, da de selv ikke har noen. Andre deltakere har en symaskin hjemme, som de sjelden bruker da den tar plass. Noen få gir uttrykk for at de har en symaskin hjemme, men at de ikke forstår den. Et par deltakere er glad for det store klippebordet i verkstedet og mener de ikke har mulighet hjemme til å arbeide i så store flater. Et par av dem som var opptatt av klippebordene ville sy eller fullføre å sy hjemme. Noen få deltakere hadde reist langt med tog eller buss for å delta i studien. En kan konkludere med at søm tilbudet passet godt til aktiviteten endring og reparasjon av klær. Men verkstedet er også åpent andre dager i uken, så dette spesifikke søm tilbudet case studien har den samme mulighet til å hjelpe endre klær som er tilfellet på de andre åpningsdagene. Selve studien i seg selv er kanskje ikke den som hjelper endringen av klær, men verkstedets eksistens kan gjøre det. Det er naturlig å si at søm tilbudet både kan og ikke kan hjelpe endre klær tilbake i bruk. Dette kan være tilfellet med mange søm verksteder, søm kurs og andre søm tiltak.

Kunnskaper, ferdigheter og endring

Har studien avdekke hva som skal til for å endre klær tilbake i bruk. I datamaterialet er de avdekket at 60 av 160 deltaker mener de ikke har noen forkunnskaper om søm. Selv noen av de som har kunnskaper fra før føler seg usikre på om disse ferdighetene fortsatt er der. I studien er det observert ulike mestringsstrategier, og disse kan sammenfattes i tre typer. 1. De som sakte lærer seg å mestre søm. 2 de som durer i vei og har lave forventninger til hvor pen sømme blir. 3. de som deler arbeidet opp over flere dagers deltakelse. Det å ha en ferdighet og det å bruke den kan være to forskjellige ting. Det at du har sertifikat for bil betyr ikke at du faktisk kjører bil. Noen deltakere ga uttrykk for at det var lenge siden de hadde kjørt symaskin. Enkelte mente det var helt tilbake til grunnskolen. En av deltakerne var utdanne i kunst og håndverk, men følte seg rusten i ferdighetene. Det var stor variasjon i deltakernes tiltro til sine egne ferdigheter i søm. En del av den deltakende observasjonen var å legge merke til deltakernes kommentarer underveis i

deres arbeid med egne klær. Flere deltakere uttrykte positiv overraskelse over å få til det de ville gjøre med plagget. Noen av dem mente det var lettere enn de hadde trodd på forhånd. Noen mente det ikke var så nøye hvordan endringen ble seende ut da funksjonen var viktigst. Deltaker nr. 10 mente han kun ville gjøre det mest nødvendige for at treningsbuksen igjen kunne brukes. Han sa at en treningsbukse ikke trenger å vær fin.

I spørreskjema spør spørsmål fem hva deltakerne mener de trenger for å kunne endre på flere plagg. Av de som fikk det spørsmålet så mente et flertall at flere ferdigheter og kunnskap var viktigst. Dette samsvarer med Kucher sine funn om at mange mangler ferdigheter i søm. Forskning forteller tidligere i denne teksten at det mest vanlige av allmenn søm aktivitet er å sy i en knapp, og at glidelåser anses som vanskelige.

Studien fant ingen sammenheng mellom forkunnskaper og søm ferdigheter. Det var ingen tegn på at de som hadde sydd før mestret søm arbeidet bedre. Det observasjonen lag merke til var at deltakernes usikkerhet om egne ferdigheter hadde betydning for utholdenhet i arbeidet. Og utholdenhet er viktig når du arbeider med klær fordi det meste tar lengre tid enn antatt. Det var også oppdagelsen hos noen av deltakerne. De hadde satt av et par timer, og ble der hele dagen. Vilje til å fullføre, og mulighet til å sette av nok tid var en viktig faktor for å fullføre søm arbeidet. Studien avdekke at det var andre personlige kvaliteter som var mer avgjørende enn selve søm ferdighetene i det å endre eller reparere klær tilbake i bruk.

Veileders rolle og hjelpens kvalitet

Har studien avdekke om veileders rolle og håndtering av hjelp var vesentlig for å endre og reparere klær tilbake i bruk. Siden veileder, forfatter og forsker er samme person bli denne drøftingen litt som å se på seg selv i speilet. Derfor er det godt at studien arrangerte et utenfra blikk på veileders veiledning. I det perspektivet kom det frem at veileder brukte mye kroppsspråk, mimikk og peking. Dette er en form for praktisk turtaking i vurdering av praktisk arbeid, og mye av veiledningen foregikk ved symaskinen. Forst i hvordan selve maskinen startes og brukes. Deretter i hvordan man bruker symaskinens funksjoner i den type endring eller reparasjon som er ønsket. En annen del av veiledningen var samtalen om hva deltaker ville gjøre med plagget. Dette foregikk rett etter at deltaker har kommet til verkstedet. Deltakende

Masteroppgave Power Your Wardrobe

observasjon er tett på både deltakere og endringsarbeidet. Det kan være vanskelig for veileder å ha distanse nok til å observere sammenhenger i det som foregår.

I spørreskjema spør spørsmål nummer fem hva deltakerne mener kan hjelpe dem endre flere klær. Mer kunnskap og ferdighet hadde høyeste skår, men tett under kom mer veiledning og hjelp. For å undersøke dypere hva deltakerne mente om hjelpen hadde spørsmål fem et svar alternativ med noen å gjøre arbeidet sammen med. I svarene hadde ikke det å gjøre arbeidet sammen med noen like høy skår som veiledning og hjelp. Dette kan forstås slik at den man gjør arbeide sammen med bør kunne gi veiledning og hjelp utover bare det å være sammen om noe.

Veiledningen og dennes holdning var gjennomtenkt på forhånd. Hvordan rollen ble utøvd var i sammenheng med anbefalinger i mestringskoden. Der fortelles det at positiv forsterkning og oppdeling av arbeidet hjelper på utholdenhet i en oppgave. Rollen ble da å til enhver tid snakke om muligheter og forsterke mestring. Der hvor resultatet ble mindre bra ble selve øvelsen og at man har forsøkt sy gitt oppmerksomhet. Dette fraværet av kritikk og krav ble kommentert som at veileder var en god pedagog. Noen kommentere at case studiene etablerte så god stemning, at det var godt å jobbe sammen med de andre på verkstedet. Nå kan det tenkes at dette eksisterer på verkstedet hele tiden uavhengig av veileders rolle. En av case dagene ble arrangert sammen med to skreddere. De valgte å veilede på en mer styrende måte, og i et par tilfeller sydde de mye for deltakeren. Flere av deltakerne syntes det var fint å få så mye hjelp, men deltaker nr.37 kom tilbake til studien uken etter med det plagget skredderen hadde ordnet for henne. Hun likte ikke løsningen og ville heller ha hjelp til å gjøre det slik hun tenkte var bra.

Veileder fokuserte på hjelp til selvhjelp ved å fremme mestring. Dette ble gjort med positiv forsterkning og avklaring av arbeidets ulike trinn frem mot fullføring. En annen side ved rollen var å være nøytral overfor arbeidets resultat. Veileder hadde ingen mening om hva deltakeren burde gjøre eller hvilket plagg som var verd å arbeide på. Hele veiledningen handlet om å gi nøytral hjelp til hva deltaker ønsket. Flere av deltakerne ga uttrykk for stolthet over eget arbeid. Dette kunne være utsagn som; men dette kan jeg gjøre på andre klær hjemme. I studien ble det observert en endring hos deltaker når plagget lot seg endre eller reparere. Mange var overrasket over at det gikk bra. Den opplevelsen av mestring førte til ønske om mer mestring.

Vygotskys teori snakker om det å mestre i nærmeste utviklingszone. Der er veileders rolle å være stillasbygger for mestring. Det kan forstås med at veileder fasiliterer mulighetene for mestring. Vi kan si at veileders rolle i case studien er å fallitere mulighet for å endre klær tilbake til bruk ved å bistå deltaker i praktiske søm ferdigheter. I en slik tankegang er hjelpen mer en fasilitator. I mestringskoden skriver Jacobsen om viktigheten av psykologisk trygghet når man skal gjøre noe nytt og ukjent. Blant deltakerne var det 60 som følge symaskin var helt nytt. Og tre av disse valgte å kun øve på å bruke symaskin. De ville komme tilbake en annen gang for å sy på et plagg. Dette var noe et par gjorde i sin læringsstrategi hvor de delte opp arbeidet over flere dager. Deltaker nr. 6 kom første gang med mange plagg. Hun brukte tiden til å se på maskinen og se på de andre sy. Deretter mente hun at det var nok for i dag, og at hun neste gang ville skru på symaskinen.

Datamaterialet og det vi vet om læring kan antyde at veileders forvaltning av egen rolle hadde innvirkning på resultatene av endringsarbeidet. Men deltakerne hadde en oppfattelse av at de selv mestret eget arbeid, og to æren for resultatet. Likevel kom mange deltakere tilbake til søm tilbudet på torsdager da veileder var til stede. Det kan virke som om det var lettere for deltakerne å jobbe når veileder var i nærheten. Vi kan sammenfatte de ulike perspektivene og anta at veileders rolle var av betydning, men det er ikke dermed sagt at det var av vesentlig betydning.

Drøftingsdel 2 - spørsmålene i spørreskjema

Alder

Har alder noe så si på det å endre klær tilbake til bruk. I denne studien er det flest deltakerer i alder 18 til 44 år. Valg av dag i uken for case studien kan ha hatt innvirkning på antall barn som deltok i studien. Men en vanlig hverdag forklarer ikke det lave antallet 60-80. En skulle tro at pensjonister hadde tid å komme på torsdager. Vi kan anta det er andre grunner til den lave deltakelsen i høyere aldre. Observasjon har avdekket at utholdenhet er viktig når du arbeider med endring og reparasjon av klær. Barna hadde liten utholdenhet. En kan da tro at tilbudet ikke passer for barn, men barna endret buksedress til kjole og kjole til topp. Det kan være nærliggende at en raskere type endring og reparasjon passer barn.

Kjønn

Har kjønn noe å si på det å endre klær tilbake til bruk. I studien var det 133 kvinner og 29 menn. Observasjon avdekket at mange endret eller reparerte bukser. Det var flere menn som plutselig deltok med plagg de hadde på seg. Det kan virke som menn kommer med plagg som er raskere å endre. Utover dette var det ingen vesentlig forskjell på menn og kvinner i studien.

Beskriv hvorfor du ville endre plagget

Tidligere i denne teksten er det drøftet om forkunnskaper har betydning for problemstillingen, og det kan være slik. Datamaterialet gir ingen svar på om det er slik, selv om et flertall av deltakerne mener flere ferdigheter er viktigst for å endre flere plagg. Observasjon avdekket at læringsstrategier underveis hadde betydning for endring og reparasjon da suksess førte til ønske om å endre flere klær. I Sahrs sin avhandling om hvorfor det er vanskelig å kaste klær viser han til fire viktige grunner til at klær beholdes selv om de ikke brukes. I hans forskning kommer det frem at plagg har historier og minner som er svært emosjonelle for eier. For dem kan det å kaste eller endre et plagg også gjøre noe med den relasjonen og den historien den enkelte har til plagget. Til eksempel har deltaker nr.38 fått et teppe av tanten sin som hun syr om til en vest. I hennes tanke øker hun verdien av plagget samtidig som hun hedrer sin tante. Slik skaper hun en ny historie til en allerede verdfull historie om plagget.

Hvor fant du informasjon om i dag

Har markedsføring betydning for endring av klær tilbake i bruk. Datamaterialet avdekker at deltakerne fikk sin informasjon via markedsføring på Deichmann sine nettsider. Men et betydelig antall fikk sin informasjon fra venner, bekjente og andre. Det å finne informasjon om søm tilbudet er vesentlig for deltakelse. Det er ikke dermed sagt at å møte opp på et søm tilbud fører til endring av klær. Noen av deltakerne kom sammen med venner til søm tilbudet, og selv om deltakerne arbeidet med et plagg så valgte venner å prate.

Det store antallet deltakere som tilfeldig fant søm tilbudet forteller at slike søm tilbud også kan fungere som plutselige arbeids pop up workshops. Til eksempel valgte far og datter i deltaker skjema nr. 48 å reparere den buksen pappa hadde på. Eller deltaker nr.54 som var på omvisning

på biblioteket og kom på at lommen i skinnfrakken trengte reparasjon. Der og da ble han deltaker i søm tilbudet.

Hva trenger du for å endre på flere plagg

Har trenger deltakerne for å kunne endre klær tilbake til bruk. Datamaterialet har svaralternativer med mulighet til å tilføye under rubrikk annet. I tillegg til at ferdigheter og veiledning var de to som hadde høyest skår kunne deltakerne ønske seg annet. Det deltakerne ber om av annet er allerede til stede i rammene og organiseringen. Deltakerne ønsker bare mer av det, slik som flere symaskiner og veiledning flere dager i uken. Denne tilbakemeldingen antyder at mye av det deltakere trenger for å endre og reparere klær allerede var tenkt på og ordnet i case studien.

Deltakerne gir uttrykke for at alle svar alternativene; tid, anledning, veiledning, hjelp, ferdigheter, kunnskap, noen å gjøre dette sammen med har betydning for å kunne endre på flere plagg. Ferdigheter og kunnskap var det de mente de trengte mest. Kunnskap om hvordan vi, endrer og reparerer klær finnes i utallige bøker, youtube filmer og organisasjoner eller hos private kursholdere. Deltakernes svar i spørreskjemaet er ikke et objektivt svar på hva som ville være mest nyttig for dem. Svarene kan være farge av den konteksten de opplever, og skjemaet. Observasjon har avdekket at den youtube filmen dom forklarer hvordan man gjør klar symaskinen ikke dekker alle deltakerne sine spørsmål. Der filmen feilet i å forklare ble det behov for å bruke veileder til å forklare ytterligere. Det kan dermed virke som om alle tilgjengelige hjelpemidler kan være nødvendige for å mester det å endre eller reparere klær. En veileder vil kunne tilpasse sin informasjon til hva deltaker trenger i større grad enn er på forhånd ferdiglaget informasjonsmateriell.

I dag har du endret på noe du hadde med eller lagde noe nytt. Beskriv hvordan du opplevde å arbeide på plagget

Har opplevelsen av å endre klær betydning for om klær endres tilbake til bruk. Datamaterialet viser at deltakerne har en positiv opplevelse av arbeidet. Et par gir uttrykk for at det er første prosjekt, så derfor ikke så nye med resultatet. Tidligere har vi drøftet deltakernes opplevelse av veileders rolle, og deltakerne har kommentert at det oppleves godt å arbeide på torsdager når søm tilbudet holder åpent. Mennesker har en større utholdenhet i situasjoner hvor de trives, og

siden mange av de medbrakte plaggene ikke måtte repareres så er det nærliggende å tro at opplevelsen av arbeidet bidro både til å få fullført endring, men også at flere kom tilbake med andre plagg.

Hvordan tror du at du i fremtiden vil bruke det du har laget eller endret

Har tro, intensjon og hensikt betydning for endring av klær tilbake til bruk. Datamaterialet forteller at mange vil bruke plagget. Ytterligere flere vil sy mer, endre fler og delta mer. Søm tilbudet ble en del av bibliotekets ordinære drift, og slik la man merke til at flere av deltakerne kom til tilbudet flere ganger med andre plagg. Men ikke alle kom tilbake. Likevel må en intensjon være først ut for å få til en hendelse. Så intensjonen må være med selv om hendelsen ikke skjer.

Oppsummering av kapittel drøfting

Når vi ser funnene sammen med den presenterte faglige forankringen og vitenskapelige teori kan vi undre oss over det opplagte i deltakernes opplevelse. De aller fleste opplevde arbeidet på åpent verksted som nyttig, lærerikt og hensiktsmessig. Av 160 deltakere gir et stort flertall uttrykk for at de vil sy mer, endre fler eller delta mer. De svarer om forventet fremtid ut fra opplevelsen med å arbeide på eget plagg.

I ettertid har mange av deltakerne kommet til verkstedet for å sy mer, endre fler og delta mer. I avsnitte om hvorfor klær ikke brukes viser teksten tidligere til en artikkel i *International Journal of Consumer Studies Consumer`clothing disposal behaviour.*(Laitala, 2014). Der nevnes de mest vanlige grunner til at klær ikke er i bruk. Nedenfor listes opp de fem mest vanlige grunner til at klær ikke brukes, og grunnene listes opp nedenfor.

1. slitasje
2. dårlig passform
3. gammeldags mote
4. kjedelig utforming
5. mangel på lagringsplass

Masteroppgave Power Your Wardrobe

I denne studien har type plagg og hva deltaker gjør for å endre eller reparere plagget tilbake i bruk kartlagt og kategorisert. I tabellen nedenfor vises sammenhengen mellom denne studiens kategorier og de fire første punktene i artikkelen *Consumer` clothing behaviour*. Tabellen viser at det er et godt samsvar mellom hva artikkelen fant og hva deltakerne i studien ønsket å gjøre med de plaggene de ville endre eller reparerer.

kategori	Hva deltakerne vil gjøre med plagget	Grunner til å klær ikke brukes
Tilpasse	Slik at plagget nå passer i størrelse eller funksjon	Passer ikke lengre
Reparerer	Slik at plagget er i orden	I stykker
Omsøm	Sy om slik at plagget eller materialet brukes på en ny måte	Ikke lengre moderne
Lage nytt	Det lages et nytt plagg. Kategorien omfatter å lage nytt både av nye materialer eller gamle.	Ikke lengre moderne
Bærekraft	Gjenbruk eller unngå nykjøp	I stykker
Øve	Et forarbeid før selve arbeidet med plagg	-
Ikke svar	Svaret har ikke gitt nok informasjon	-

Ut fra den drøftingen som er gjennomført og den avsluttende oppstillingen kan vi si at studien omhandler det studien sier at den omhandler. Deltakerne hadde med seg plagg til endring og reparasjon som hadde de grunner til ikke i bruk oppgitt i forskning. Det er således funnet samsvar mellom problemstilling, hva som undersøkt innenfor rammer og organiseringer i case studien. Studien er dermed valid – den undersøker det den har sagt at den skal undersøke.

Det finnes forskning på sammenhenger mellom bruk, kast og vedlikehold av klær. Disse er redegjort for tidligere i teksten der innledningen omtaler endring og reparasjon sin faglige relevans. I problemformuleringen redegjøres for problemstillingens aktualitet, og det tydeliggjøres de avgrensninger som gjelder i denne studien. Kapittel tre ser på det å bruke klær fra flere perspektiv og viser til andre undersøkelser på området. I kapittel fire bringens klima og bærekraft inn i tematikken da produksjon og bruk av klær har en stor miljøpåvirkning, og bransjen ser behovet for å endre praksis. De vitenskapelige valg er redegjort i kapittel seks med avklaringer beskrevet i forskningsdesign. Hvordan studien er gjennomført med oppturer og

nedturer er beskrevet avsnittet om prosess før valg av metodiske verktøy beskrives. Hva studien har funnet ut vises i kapittel syv med en analyse av hvordan dette kan tolkes i kapittel åtte. Deretter drøftes noen linje som er funnet i materialet og det utdypes noen drøfting på de spørsmålene som deltakerne svarte på i studien. Drøftingen tar inn ulike vurderinger av det som er funnet i funn og analysen. Dette i kombinasjon med de observasjoner som er gjort underveis belyser funnene fra flere sider.

10. Sammendrag og Konklusjon

I denne oppgaven er det undersøkt om et enkelt offentlig søm tilbud på folkeverkstedet Deichman Bjørvika i Oslo kan hjelpe bibliotekets brukere å endre inaktive klær tilbake til bruk. Problemstillingen er undersøkt med en kvalitativ case studie hvor metodiske verktøy som spørreskjema og deltakende observasjon er de viktigste

Case studien er beskrevet i denne oppgaven ved å gjøre rede for faglig forankring og innledende tema om søm, klær og klærs bruk. Ulike sider av temaet inaktive klær er beskrevet i problemformuleringen og avklaringer av temaets begreper. Det er knyttet linjer til klima og økonomi. Undersøkelsens vitenskapelige ståsted med valg av metoder, design og verktøy er redegjort. Prosessen med gjennomføring av undersøkelsen er presentert og funn avdekket. Datamaterialet er analysert og drøftet.

Studien har vist at mange deltakere hadde ønske om å bruke det plagget de, før endringen, opplevde som inaktivt. Av 160 deltakende skjema har 15 personer i ettertid bekreftet at plagget har vært i bruk, og er i bruk. Denne oppgaven har synliggjort at et søm-tilbud kan hjelpe noen brukere å endre eller reparere klær tilbake i bruk. Studien kan indikert at slike søm tilbud sannsynlig vil kunne hjelpe noen inaktive klær tilbake i bruk.

Men det er ikke dermed sammenheng mellom et slikt søm tilbud og det at inaktive klær kommer tilbake i bruk. Denne studien bringer likevel ny innsikt til fagfeltet om endring og reparasjon av klær. Studien forteller hvordan en liten gruppe deltaker endret egne klær.

Har så studien svart på problemstillingen - hvordan et enkelt offentlig søm-tilbud på folkeverkstedet Deichman Bjørvika kan hjelpe bibliotekets brukere å endre inaktive klær tilbake til bruk.

Datamaterialet i studien er ikke nok til å svare noe helt konkret på problemstillingen. Men studien har gitt en innsikt om endring som bidrar med ny innsikt om temaet

11. Veien videre

Deichmann bibliotek i Bjørvika har valgt og fortsett med søm tilbudet på torsdager. Og i 2023 har biblioteket utvidet søm tilbudet til å arrangere månedlige grunnleggende kurs i søm. Disse kursene har så langt vært fulltallige

Foto: Roman Spiridonov, Unsplash

Foto hentet fra [Deichmann.no/hva skjer](https://deichmann.no/hva-skjer)

Denne studien anbefaler at til at tilsvarende tilbud forskes på i større skala for å kunne si noe mer eksakt om problemstillingen. Studien har gitt innsikt, emn også flere spørsmål som må besvares i andre undersøkelser. Dette kan være spørsmål slik som:

- Hva om flere bibliotek eller offentlige arena tilbyr samme tilbud?
- Hvordan vil det påvirke den enkeltes mengde inaktive klær?
- Kan det ha innvirkning må mengden klær som kastes?

12. Utstillingen og muntlig eksamen

Studien vil bli utstilt i sammenheng med den muntlige eksamen.

Der vil filmen med gruppeintervjuet vises. Foto av deltakene plagg vil vises om en større collage og de 160 bildene av plaggene vil vises som kartotek kort.

13. Vedlegg

Tabell med oversikt over datamaterialet

PowerYourWardrobe_Tabell_Forventet bruk, og faktisk bruk året etter

Nr	Hvordan tror du at du i fremtiden vil bruke det du har laget eller endret	Forventet bruk etter	Bruk året etter	Type plagg	Hensikt	Ja Nei	Kvinne Mann	0-17	18-29	30-44	45-59	60-80	
1	Workshop ga inspirasjon til å sy hjemme	C	Sy mer	Ikke brukt	+	Skjørt	1	Tilpasse	Litt	K		42	
2	Har allerede plukket ut 30 plagg til endring	B	Endre fler	Ikke brukt	+	Kjole	1	Tilpasse	Ja	K		78	
3	Ønsker å endre så andre bukser hjemme	B	Endre fler	Brukt	-	Bukse	2	Bærekraft	Nei	K		47	
4	Mente hun kunne gjøre dette på andre bukser hjemme	B	Endre fler		-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K		33	
5	Ønsker å delta flere ganger med andre plagg	D	Delta mer		/	Jakke	1	Tilpasse	Nei	K		47	
6	Ville sy resten hjemme	C	Sy mer		-	Bukse-dress	1	Tilpasse	Ja	K		50	
7	Vil komme tilbake med andre plagg	D	Delta mer		-	Bukse	3	Reparere	Nei	K		47	
8	Vil komme tilbake med andre plagg som også er for store	B	Endre fler		-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K		23	
9	Ønsker å gjøre på andre plagg hjemme	B	Endre fler		-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K		18	
10	Ønsker å gjøre mest nødvendig for at buksen igjen kan brukes	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Nei	M		65	
11	Ønsker å komme fast på tirsdager	D	Delta mer		-	Bukse	4	Lage nytt	Nei	M		49	
12	Ønsker å komme flere ganger	D	Delta mer		-	Veske	4	Lage nytt	Ja	M			
13	Har lyst til å fortsette å sy hjemme	C	Sy mer		-	Bag	5	Omsøm	Ja	K	11	27	
14	Vil sy mer hjemme sammen med mor	C	Sy mer	Ikke så mye	-	Bukse-dress	1	Tilpasse	Nei	K	7		
15	Har lyst til å sy noe annet neste gang	C	Sy mer		-	Veske	4	Lage nytt	Nei	K	10		
16	Ønsker å komme flere ganger med andre plagg	D	Delta mer		/	Vest	1	Tilpasse	Nei	M		30	
17	Ønsker å være bærekraftig, å kjøpe brukt og endre dem selv	B	Endre fler		#	Kostyme	1	Tilpasse	Ja	K		23	
18	Har mer materiale igjen, så kommer igjen og syr duk	C	Sy mer		!	Gardiner	4	Lage nytt	Ja	K		29	
19	Skal sy ferdig buksen hjemme	C	Sy mer		-	Bukse	4	Lage nytt	Litt	M		24	
20	Jmf. Svar 1 ønsket å gjenbruke	A	Bruke		-	Bukse	2	Bærekraft	Nei	K		46	
21	Ønsker å komme tilbake med flere plagg	B	Endre fler		-	Bukse	3	Reparere	Ja	K		24	
22	Ville gjøre mer på plagget neste gang	C	Sy mer		+	Kjole	5	Omsøm	Ja	K		23	
23	Kan tenke seg å endre flere plagg	B	Endre fler		-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K		24	
24	Vil sikkert endre flere plagg	B	Endre fler		+	Kjole	1	Tilpasse	Ja	K		21	
25	Neste gang vil jeg printe på en t-skjorte	C	Sy mer		-	Putte	4	Lage nytt	Nei	M	11		
26	Vil komme tilbake	C	Sy mer		+	Kjole	1	Tilpasse	Ja	K		-	-
27	Vet ikke om hun vil endre på andre plagg, var fint med denne	-	Vet ikke		/	Jakke	1	Tilpasse	Ja	K		21	
28	Tror hun vil komme tilbake, har flere bukser som må justeres	D	Delta mer		-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	M		31	
29	Har mange plagg som hun ønsker å gjøre noe med	B	Endre mer		+	Skjørt	3	Reparere	Ja	K		23	
30	Har fortsatt materiale så vil lage puter neste gang	C	Sy mer		!	Duk	5	Omsøm	Ja	K		29	
31	Han har flere bukser som kan repareres	B	Endre mer		-	Bukse	3	Reparere	Nei	M		38	
32	Mente han kunne fortsette å sy hjemme	C	Sy mer		-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	M		77	
33	Vil komme tilbake flere ganger og ta med venner	D	Delta mer		+	Kjole	1	Tilpasse	Nei	K		31	
34	Vil sy mere hjemme og komme flere ganger	D	Delta mer	Har brukt flere ganger	+	Skjørt	1	Tilpasse	Ja	K			69
35	Han ønsker å sy ofte, men ikke for lenge hver gang	C	Sy mer		/	Jakke	4	Lage ny	Litt	M		32	
36	Ser ikke bort fra at jeg kommer innom igjen	D	Delta mer		-	Sløyfe	3	Reparere	Litt	M		30	
37	Skal tråkle sammen delen hjemme og komme tilbake tirsdag	C	Sy mer		#	Bluse	4	Lage nytt	Litt	K		40	
38	Ønsker å komme tilbake sammen med et nettverk og lage event	D	Delta mer		/	Vest	5	Omsøm	Ja	K		29	

Masteroppgave Power Your Wardrobe

39	Synes det var gøy og ville feste knappe hjemme	C	Sy mer	/	Cape	4	Lage nytt	Nei	K			24		
40a	Vil fullføre annen dag, og komme tilbake med andre prosjekter	D	Delta mer	-	Veske	5	Omsøm	Ja	K			28		
41	Dette var en positiv opplevelse, jeg kommer tilbake	D	Delta mer	-	Veske	4	Lage nytt	Nei	K			26		
42	Kanskje sy mer, vet ikke	-	Vet ikke	-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	K			16		
43	Har ofte endret plagg, sy jevnlig, vil fullføre hjemme	C	Sy mer	-	Veske	5	Omsøm	Ja	K			26		
44	Ønsket å få tunika til å passe bedre	A	Bruke	ii	Tunika	1	Tilpasse	Ja	K			10		
45	Dette er helt klart inspirasjon til mer	C	Sy mer	-	Veske	4	Lage nytt	Nei	K			29		
46	Ønsker å sy egne klær	C	Sy mer	-	Veske	5	Omsøm	Nei	K				45	
47	Jeg vil klart sy mer	C	Sy mer	-	Veske	5	Omsøm	Nei	K			9		
48a	Å sy var gøy, far og datter tar med seg figurer til å sy på andre hull på andre plagg hjemme	C	Sy mer	-	Bukse	3	Reparere	Nei	M			8		43
49	Er ofte her, og reparerer	C	Sy mer	-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	M					45
50	Skal finne ut mer om dette	D	Delta mer	#	Kostyme	1	Tilpasse	Ja	K			27		
51	Vil helt klart bruke buksen nå	A	Bruke	-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K				30	
			Har brukt den mye i hverdagen											
52	Tenker å bruke en om sommeren	A	Bruke	+	Kjole	1	Tilpasse	Ja	K			23		
53	Fornøyd, vil bruke buksen	A	Bruke	-	Bukse	3	Reparere	Nei	M			18		
54	Vil gå innom en skredder for å ordne trykknappen	A	Bruke	/	Jakke	3	Reparere	Ja	M				43	
55	Kompsen var fornøyd, ville bruke buksen	A	Bruke	-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	M			19		
56	Jeg kommer neste gang med en genser med for lange armer	D	Delta mer	Brukt flere ganger	Telt	1	Tilpasse	Ja	K					60
57	Vil sy ferdig hjemme	A	Bruke	+	Skjørt	5	Omsøm	Ja	K				30	
58	Vil komme flere ganger	D	Delta mer	#	Kostyme	5	Omsøm	Ja	K			28		
59	Vil prøve noe annet neste gang	D	Delta mer	I	Pute trekk	5	Omsøm	Nei	K					44

60	Kan tenke seg å endre andre plagg	B	Endre mer	ii	topp	5	Omsøm	Ja	K				31	
61	Pleier å sy her innimellom	C	Sy mer	+	Kjole	4	Lage nytt	Ja	K			28		
62	Sy mye til live rollespill. Vil fullføre buksen hjemme	C	Sy mer	Brukt masse	Bukse	4	Lage nytt	Ja	K					47
63	Kanskje jeg skal se litt på andre klær som jeg kan gjøre noe med	B	Endre mer	I	Pute	5	Omsøm	Nei	K					59
64	Kan tenke seg å endre andre plagg	B	Endre mer	-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K			24		
NB	Svar nr. 1 til 64 om veien videre ble gjort muntlig og notert som observasjon													
65	Om jeg kan endre, noe mindre kjøp, mer bruktkjøp	B	Endre mer	ii	Bluse	1	Tilpasse	Ja	K					46
66	Om jeg kan reparere og endre, vil kjøpe ingenting nytt	B	Endre mer	+	Skjørt	2	Bærekraft	Ja	K					50
67	Om jeg kan endre, så trenger jeg færre nye klær	B	Endre mer	-	Veske	4	Lage nytt	Ja	K			12		
68	Kjøpe mindre klær	C	Sy mer	-	Bukse	4	Lage nytt	Ja	K					69
69	Kanskje kjøpe mindre	-	Vet ikke	-	Ikke svar	4	Lage nytt	Nja	K					32
70	Om jeg kan endre, så kanskje kjøpt litt mindre klær	-	-	-	Bukse	3	Reparere	Nei	K			28		
71	Mindre nytt	C	Sy mer	/	Kåpe	4	Lage nytt	Nei	K					44
72	Jeg vil kjøpe mindre nytt	-	Vet ikke	+	Kjole	1	Tilpasse	Ja	K			28		
NB	I svar nr. 65 til 72 ble veien videre spurt i skjemaet som som ferdighet i endring kunne påvirke kjøp av klær													
73	Bruke det da det endelig passer min kropp	A	Bruke	-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	K			30		
74	Tror jeg vil bruke det, istedenfor å ha det liggende i skapet	A	Bruke	-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	K			30		
75	Håper og tror at jeg blir fornøyd med arbeidet og at skjørtet blir en del av min garderobe	A	Bruke	+	Skjørt	1	Tilpasse	Ja	K					51
76	Ikke svart	-	Ikke svar	ii	Bluse	4	Lage nytt	Ja	K					53
77	Mer enn før	A	Bruke	/	Jakke	1	Tilpasse	Ja	M					31

78	Tror jeg vil bruke det mer, for passet ikke før	A	Bruke	+	Skjørt	1	Tilpasse	Ja	K			24		
79	Aner ikke, kanskje lage noe mer kreativt	-	Vet ikke	-	Hansker	5	Omsøm	Ja	K					34
80	Ja	A	Bruke	-	Bukse	3	Reparere	Ja	K					54
81	Danse i	A	Bruke	Gitt i gave	Skjørt	4	Lage nytt	Nei	K					46
82	Som planlagt til det går i stykker	A	Bruke	I	Pute trekk	4	Lage nytt	Ja	M			26		
83	Jeg vil bruke det når det er vintertid og tåler bra	A	Bruke	/	Jakke	3	Reparere	Nei	M			-	-	-
84	Vil bli brukt på konkurranse av en av mine utøvere (Drill)	A	Bruke	#	Kostyme	4	Lage nytt	Ja	K			25		
85	Bruke plagget oftere	A	Bruke	ii	Genser	1	Tilpasse	Ja	K			34		
86	Bruke	A	Bruke	/	Jakke	3	Reparere	Ja	M			32		
87	I hverdagen	A	Bruke	ii	t-skjorte	1	Tilpasse	Nei	K			11		
88	Nr.1 om vinteren, hele tiden, passer til alt. Nr.2 som pyss eller sommerbukse	A	Bruke	Brukt mye	Jakke	1	Tilpasse	Ja	K			27		
89	Vil bruke det mye	A	Bruke	Gitt i gave	Veske	5	Omsøm	Nei	M					35
				I	forming									
90	Bruke det om sommeren	A	Bruke	+	Skjørt	1	Tilpasse	Nei	K			12		
91	Not sure	-	Vet ikke	-	Bukse	3	Reparere	Ja	K			42		
92	Jeg vil bruke kjolen til høytidelige fester (jul/myttår) slik gjort før	A	Bruke	+	Kjole	3	Reparere	Ja	K					59
93	Barnet mitt skal bruke	A	Bruke	-	Lue	1	Tilpasse	Nei	K					38
94	Bruke det mer	A	Bruke	+	Skjørt	3	Reparere	Nei	K					42
95	Hver gang jeg skal på yoga	A	Bruke	-	Veske	5	Omsøm	Ja	K					39
96	Trening	A	Bruke	-	Veske	4	Lage nytt	Ja	M					30
97	To demonstrate our position	A	Bruke	-	Banner	4	Lage nytt	No	K			26		
98	Jeg planlegger at jeg skal bruke det ofte	A	Bruke	ii	t-shirt	4	Lage nytt	Ja	K					34
99	Jeg vil lære mer og sy flere plagg i fremtiden. Ønsker å eksperimentere mer. Man sparer penger og det er miljøvennlig, samtidig får du klær ingen andre har	C	Sy mer	-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	K					34
100	laget gave til sin nevø, til hans 5 års dag	A	Bruke	Gitt i gave	Bukse	4	Lage nytt	Nei	K					46

Masteroppgave Power Your Wardrobe

101	Den er ikke ferdig ennå, så usikker på hvordan resultatet blir	A	Vet ikke		+	Kjole	1	Tilpasse	Nei	K						46	
102	Sjans hvordan det blir seende ut når det er ferdig	A	Vet ikke		±	Bluse	4	Lage nytt	Nei	K			26				
103	Ofte, håper jeg	A	Bruke		l	Teppe	5	Omsøm	Ja	K			25				
104	Den vil jeg bruke, og jeg kommer tilbake	A	Bruke		-	Bukse	1	Tilpasse	Ja	K		12					
105	Får se, jeg er ikke ferdig	A	Vet ikke		l	Putetrekk	2	Bærekraft	Nei	K						47	
106	Være modig å bruke plaggene, øve på å være modig	A	Bruke		-	Hodeplagg	3	Reparere	Ja	K				34			
107	Vil bruke det så ofte jeg kan	A	Bruke		+	Kjole	4	Lage nytt	Ja	K						54	
108	Jeg er danser, og jeg laget dansekostymet mitt. Skal ha en forestilling hvor jeg kan ta den på meg	A	Bruke		#	Kostyme	4	Lage nytt	Ja	K			25				
109	Det har fått lengre levetid	A	Bruke		±	Genser	1	Tilpasse	Ja	K						73	
110	Til fest	A	Bruke	Brukt	±	Skjorte	4	Lage nytt	Ja	M						52	
111	Musikkvideo	A	Bruke		#	Kostyme	4	Lage nytt	Nei	M					32		
112	I will be wear it every day	A	Bruke		-	Bukse	4	Lage nytt	Ja	K			28				
113	Det bli bra	A	Bruke		/	Jakke	1	Tilpasse	Ja	K							
114	I will wear the dress for special occasions	A	Bruke		+	Kjole	4	Lage nytt	Nei	K						30	
115	De vil brukes i Revy	A	Bruke		l	Pute	4	Lage nytt	Ja	K				21			
116	Ene plagget vil jeg gi bort, det andre vil jeg bruke til hverdags	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Ja	K			22				
117	Jeg har korte ned jeansene min. Det vil jeg bruke oftere	A	Bruke		-	Bukse	1	Tilpasset	Ja	K						32	
118	Jeg bruker puten til å leke med barnsene mine	A	Bruke		l	Pute	4	Lage nytt	Nei	K		7					
119	Vi har forestilling mandag, så kan jeg kanskje bruke jakka i hverdagen	A	Bruke		/	Jakke	1	Tilpasse	Nei	M			22				
120	Neste gang lage skjørt	D	Delta mer		Øve	6	Øve	Ja	K		11						
121	På daglig basis	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Ja	K						19	36
122	Ikke svart	A	Bruke		l	Pute	6	Øve	Ja	K							
123	Neste gang med 2 bukser og fikses.	B	Endre mer		Øve	6	Øve	Nei	M							31	

124	Bruke det masse, favorittbuksa, til det trengs ny reparasjon	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Ja	K						33	
125	Jeg kommer til å bruke kåpen til hverdags hele vinteren	A	Bruke		/	Kåpe	1	Tilpasse	Ja	K				29			
126	Jeg vil absolutt prøve bukse på	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Nei	K						40	
127	Jeg skal bruke mye i sommer	A	Bruke		-	Shorts	1	Tilpasse	Ja	K						35	
128	Kommer til å bruke det titt og stadig	A	Bruke		-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K						21	
129	Dette er rart sp? Jeg kommer til å glede meg over det jeg endret	A	Bruke	Er blitt hengende	±	Bluse	2	Bærekraft	Nei	K			-	-	-	-	
130	Jeg vil garantert bruke det mer nå	A	Bruke		±	Topp	5	Omsøm	Ja	K						36	
131	I will now definitely use these pieces of clothing	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Ja	K			29				
132a	Det kommer til å bli brukt på kjøkkenstolene og gi et fresh look til hele bordet	A	Bruke		l	Stol trekk	4	Reparere	Nei	M						59	69
133	Kjolen vil bli mye brukt, sommer + dans	A	Bruke		+	Kjole	1	Tilpasse	Ja	K							59
134	Jeg skal bruke det sikkert	A	Bruke	Er på vent	+	Kjole	1	Tilpasse	Ja	K						33	
135	Ja	A	Bruke		-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K						33	
136	Bruke det daglig	A	Bruke		±	Topp	4	Lage nytt	Ja	K						30	
137	Ville reparere, men valgte å lære maskinen først	D	Delta mer		-	Bukse	3	Reparere	Nei	K						44	
138	Jeg vil bruke det ved behov	A	Bruke	ikke ferdig	-	Veske	4	Lage nytt	Nei	K						54	
139	Vil prøve å komme igjen og øve meg på gjenbruk og sy inn klær	D	Delta mer		-	Bukse	1	Tilpasse	Nei	K						39	
140	Jeg skal bruke det sikkert	A	Bruke		/	Jakke	3	Reparere	Ja	K						34	
141	Skal brukes for noen som meg	A	Bruke			Hansker	3	Reparere	Nei	M			23				
142	Syr til barnsbarn. Blir tatt godt imot av foreldrene	A	Bruke	Gitt som gaver	-	Bukse	5	Omsøm	Ja	K						59	
143	Forhåpentligvis hver gang jeg skal pynte meg	A	Bruke		/	Cape	4	Lage nytt	Ja	K						42	
144	Forhåpentligvis kan jeg bruke bukse oftere nå	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Ja	K				27			

145	Jeg vil bruke det som en festtopp.Fine gamle dressbukser fra Zara blir til en fin ny vest når buksene ble til shorts tidligere	A	Bruke	Brukt optimalt og gitt til venninne	/	Vest	5	Omsøm	Ja	K				24			
146	Yes, i will wear this vest (also in public. Before i wore it sometimes at home)	A	Bruke	Har bruk mange ganger	/	Vest	1	Tilpasse	Ja	K				24			
147	Hun tenker å bruke det til hverdags	A	Bruke		±	Skjorte	4	Lage nytt	Ja	K				43			
148	Jeg vil bruke den om sommeren	A	Bruke	Brukt mye	-	Bukse	3	Reparere	Ja	K						52	
149	Skal bruke den som hverdagsklær	A	Bruke		±	Genser	1	Tilpasse	No en	K						58	
150	Ja, skal brukes	A	Bruke		±	Tunika	4	Lage nytt	Ja	M			28				
151	Klarer jeg dette, vil det nok gi mersmak til å gjøre det mer	A	Bruke	Vet ikke	+	Kjole	1	Tilpasse	Nei	K						37	
152	Kjæresten vil forhåpentligvis bruke festdrakten 17 mai, høytider	A	Bruke		+	Festdrakt	4	Lage nytt	Ja	K						30	
153	Hun vil bruke det nesten året rundt	A	Bruke		-	Bukse	3	Reparere	Ja	K						33	
154	As dally use	A	Bruke		-	4	Lage Nytt	Nei	M							27	
155	Bruker det med andre ting jeg liker, og har delvis forandret	A	Bruke		/	Jakke	3	Reparere	Ja	K						42	
156	Ved å reparere flere plagg, samt lage egne ting, klær, duker ol. Dette er miljøvennlig og nyttig å kunne. Politisk riktig ift klesindustrien bl annet	B	Endre mer		l	Pute	2	Bærekraft	Nei	K		8					
157	Akkurat dette plagget blir jo plassert på et lager etter bruk, og blir plukket frem når det trengs. Men jeg syr egne klær også, og de brukes hver dag	C	Sy mer		#	Kostyme	4	Lage nytt	Ja	K						22	
158	Mye. Føler tilhørighet og stolthet (hodetørkle)	A	Bruke		-	Sandana	4	Lage nytt	Ja	K						29	
159	Jeg vil bruke det på sommerfest	A	Bruke		+	Kjole	4	Lage nytt	Ja	K						26	
160	Når det kommer sommer/varm ute eller når jeg skal pynte meg	A	Bruke		+	Kjole	4	Lage nytt	Ja	K						39	

Masteroppgave Power Your Wardrobe

NB	Svar nr. 73 til 160 ble veien videre spurt i skjemaet som hvordan det medbrakte plagget ville bli brukt i fremtiden	4 grupper +vet ikke	20 delt svart skjema 2	6 grupper + annet + vet ikke	5 grupper +over +vet ikke	Ja Nei	Kvinner Menn						
6	Antall bilder som mangler												
0	Ikke oppgitt hensikt med deltabelsen												
3	Antall deltakere som ville gve på maskin												
46	Antall deltakere som ville lage noe nytt												
56	Antall deltakere som ville tilpasse												
20	Antall deltakere som ville gjøre omsøm												
29	Antall deltakere som ville reparere												
6	Antall deltakere som ville være Bærekraftige												
82	Ønsker å bruke plagget i fremtiden												
19	Ønsker å endre på flere plagg												
26	Ønsker å sy mer												
19	Ønsker å delta mer (på søm verkstedet)												
10	Vet ikke om de vil bruke plagget												
1	Har ikke svart												
14	Har brukt plagget i ettertid												

102 har endret plagg før – 60 har ikke – 3 har ikke svart på spørsmålet

160 spørreskjema med 165 deltakene personer – 4 personer har vart 2 ganger – 159 unike personer deltok i undersøkelsen

160 skjema med 163 plagg – 46 lager nytt – 105 tilpasser, syr om, reparerer – 6 bærekraft – 3 øver på maskin

SIKT godkjenning til å behandle personopplysninger

Norsk ▾ Mariann Mur

Meldeskjema / Power Your Wardrobe - masteroppgave i faget mote og samfunn / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

11.05.20

Referansenummer

518942

Vurderingstype

Standard

Dat

11.0

Tittel

Power Your Wardrobe - masteroppgave i faget mote og samfunn

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for teknologi, kunst og design / Institutt for estetiske fag

Prosjektansvarlig

Joanne Cramer

Student

Mariann Munthe

Masteroppgave Power Your Wardrobe

informert samtykke:

Vil du delta i forskningsprosjekt

Power Your Wardrobe
mastergrad studie i mote og samfunn
Hvordan kan et enkelt offentlig søm tilbud hjelpe brukere å endre inaktive klær?

Dette er en invitasjon til deg om å delta i et forskningsprosjekt
I skrivet gir vi deg informasjon om målet for prosjektet, og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet er å hente inn informasjon om endring av klær. Mastergraden undersøker hvordan et enkelt offentlig søm tilbud kan hjelpe andre inaktive klær. For å forstå det bedre filmes intervju med noen av deltakerne fra åpent verksted og grunnkurs søm.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Mastergraden gjøres ved OsloMet, fakultet for teknologi kunst og design er overordnet ansvarlig.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du mottar denne invitasjonen fordi du tidligere har sagt ja til at jeg kan sende deg invitasjon, og notert din kontaktinformasjon på en liste i åpent verksted eller grunnkurs søm.

Hva innebærer det for deg å delta?

1. Noen har tidligere svart på et anonymt spørreskjema, og dere vil få et spørreskjema nr.2 som linkes med ditt første skjema og bildet av plagget du den gang hadde med til åpent verksted.
2. Gruppe spørsmålene gis samtidig til alle av meg som samtale-leder, og intervjuet filmes.
3. Du velger om du vil filmes individuelt, hvor du svarer på 2 spørsmål.
4. Linnea tar bilder av intervjuet, og de av dere som ønsker å fotograferes med plagget

Om du velger å delta møter du opp på folkeverkstedet Deichmann Bjørvika mandag 15 mai 2023.

Spørreskjema nr.2 inneholder disse spørsmålene:

1. Beskriv hvordan du opplevde å arbeide på plagget i din tidligere deltakelse?
2. Hvordan har du brukt plagget som du endret tidligere?
3. I den anonyme undersøkelsen H21/V22 svarte du på spørreskjema nummer

Individuelle spørsmål som filmens vil spørre om;

1. Hvordan var det for deg å arbeide med søm og klær?
2. Hvordan mener du et enkelt offentlig søm tilbud bør være?

Gruppeintervjuet som filmes vil spørre om;

3. Hvordan opplevde dere åpent verksted og grunnkurs søm?
4. Hva mener dere er grunner til at klær er inaktive – ikke brukes?
5. Kan slik erfaring med endring av klær forandre hvordan vi tenker om klær?

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om forskningsprosjektet *Power Your Wardrobe*, og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i gruppeintervju på Deichmann Bjørvika folkeverkstedet mandag 15.mai 2023 kl.16-20 som filmes
- å delta i individuell intervju på Deichmann Bjørvika folkeverksted mandag 15.mai 2023 kl.16-20 som filmes
- å selv identifisere mitt anonyme tidligere svar på spørreskjema nr.1 ved å pekte ut bilde av mitt plagg som jeg den gang hadde med.
- å delta i spørreskjema nr.2 til oppfølging av mine tidligere anonyme svar i spørreskjema nr.1, på slik måte at jeg kan gjenkjennes på begge skjema
- å delta med bilde av meg og det plagget jeg valgte å arbeide med på åpent verksted da jeg anonymt besvarte spørreskjema nr.1
- at opplysninger om meg, mitt navn og uttalelser publiseres i film i individuelt og gruppeintervjuet, slik at jeg kan gjenkjennes
- at mine personopplysninger lagres til prosjektslutt 1.11.2023.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i prosjektet til masteren er avsluttet ved godkjenning

.....
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Spørreskjema

VELKOMMEN TIL ~~PowerYourWardrobe~~
Spørreskjema nr.1 i master møte og samfunn – MEST5900 – Mariann Munthe

Dato i dag er:

1. beskriv hvorfor du vil endre plagget?

2. Har du endret plagg før? Ja..... Nei.....

3. Mann: Kvinne: Alder:

4. Hvor fant du informasjon om i dag? ~~PowerYourWardrobe~~

5. Hva trenger du for å endre på flere plagg? (velg en eller flere)

Mer tid og anledning

Flere ferdigheter og kunnskaper

Mer Hjelp og veiledning

Noen å gjøre det sammen med

Annet som kan hjelpe meg å endre flere plagg:

.....

6. I dag har du arbeidet på et plagg:

Jeg har laget noe nytt

Jeg endret på noe jeg hadde med

Beskriv hvordan du opplevde å arbeide på plagget

7. Hvordan tror du at du i fremtiden vil bruke det du har laget eller endret?

13. Litteraturlistens Hyperlenker

Handelens miljøfond – plast med lang levetid 2023

<https://www.linkedin.com/events/arendalsuka-reindustrialisering7094962407860502531/comments/>

<https://www.youtube.com/watch?v=XWaDsFyDfvs&t=931s>

Kucher, Iryna 2023; Mending is not that simple. What set of competences can enable mending practices, and how can we learn them?

[https:// www.researchgate.net/publication/371960667](https://www.researchgate.net/publication/371960667)

Aarnes, Helle: Aftenposten 26.03.22

<https://aftenposten.no/norge/i/eEooXM/byttet-litt-for-trang-kjole-fikk-haandsyd-festdrakt>

ING 2020

<https://www.ingwb.com/binaries/content/assets/insights/themes/circular-economy/ing-circular-economy-survey-2020-learning-from-consumers.pdf>

Naturvernforbundet.no

Masteroppgave Power Your Wardrobe

<https://naturvernforbundet.no/klesbyttedagen/>

Sterud, Stine NRK 13.12.2015

<https://www.nrk.no/sorlandet/-kan-fint-gi-bort-brukte-gaver-1.12685364>

Rapport 27-2022, overskudd av klær fra klesbransjen i Norge

Samfunnsøkonomiks-analyse.no

Fogg Manie. 2013: Fashion – the whole story

Thames & Hudson

Edelkoort.com; Anti-fashion-Manifesto, 2015

https://www.edelkoort.com/2015/09/anti_fashion-manifesto-2/

Economist.com

https://www.youtube.com/watch?v=nv3iOH_XYdo

The four spaces – a new model for the public library

Henrik Jochumsen, Dorthe Skot-hansen and Casper Hvenegaard Rasmussen

[https://www.researchgate.net/publication/235307193_The_four_spaces_-](https://www.researchgate.net/publication/235307193_The_four_spaces_-_)

[A_new_model_for_the_public_library](https://www.researchgate.net/publication/235307193_The_four_spaces_-_A_new_model_for_the_public_library)

Aftenposten.no; 19.8.2021

<https://www.aftenposten.no/kultur/i/1Ov9pK/deichman-bjoervika-kaaret-til-verdens-beste-nybygde-folkebibliotek>

Deichman.no;

https://issuu.com/deichman/docs/startegi_brosjyre_210x210cm_small

https://deichman.no/event/poweryourwardrobe_f8a9f6ef-ada5-4e31-931d-77b4723c6081

Ellen MacArthur Foundation

<https://ellenmacarthurfoundation.org/a-new-textiles-economy>

Tveter, Mariane Høstmark; Journalen.oslomet.no 21.desember 2021 og kan ses

<https://journalen.oslomet.no/gp-1/2021/11/folkeverkstedet-deichman-et-popul%C3%A6rt-nytt-konsept>

European Green Deal - Circular Economy Action Plan

https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Cramer, Joanne phd, The living wardrobe. Fashion Design for an extended garment lifetime

https://researchrepository.rmit.edu.au/esploro/outputs/9921863896801341?institution=61RMIT_INST&skipUsageReporting=true&recordUsage=false

Fremtiden i våre hender

[Fremtiden.no/tema/klær](https://fremtiden.no/tema/klær)

Synonymordboka

[Synonymordboka.no](https://synonymordboka.no)

Ordet betyr

[Ordetbetyr.com](https://ordetbetyr.com)

14. Litteraturliste

- Alvesson, M. & Sköldbeg, K. (2017). *Tolkning och reflektion : vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (Tredje opplagan. utg.). Studentlitteratur.
- Baugh, G. (2018). *The fashion designer's textile directory : the creative use of fabrics in design* (Revised and updated edition. utg.). Thames and Hudson.
- Bostrom, A. (2020). Mending Life; A Handbook for Repairing Clothes and Hearts.(Book review). I(Bd. 116, s. 14-14). Chicago: American Library Association.
- Brundtland, G. H. & Dahl, O. (1987). *Vår felles framtid*. Tiden norsk forlag.
- Bråten, I. & Kvalbein, Å. (2014). *Ting på nytt : en gjenbruksdidaktikk*. Fagbokforl.
- Collings, R. (2020). Bea Johnson. *Adweek* (2003), 61(3), 25-25.
- Dalland, O. & Keeping, D. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave. utg.). Gyldendal.
- Fletcher, K. (2014). *Sustainable Fashion and Textiles: Design Journeys*. Florence: Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315857930>
- Fletcher, K. (2016). *Craft of use : post-growth fashion*. Routledge.
- Fletcher, K. & Tham, M. (2019). *Earth logic: : fashion action research plan*. The J J Charitable trust.
- Gjøtterud, S., Hiim, H., Husebø, D., Jensen, L. H., Steen-Olsen, T. H. & Stjernstrøm, E. (2017). *Aksjonsforskning i Norge : teoretisk og empirisk mangfold*. Cappelen Damm Akademisk.
- Glitsch, V. S. (2020). *Fit step in ready-to-wear clothing. Towards a reduction of garment disposal in view of sustainability* [University of South-Eastern Norway].
- Gradén, L. & McIntyre, M. P. (2009). *Modets metamorfoser : den klädda kroppens identiteter och förvandlingar*. Carlsson.
- Gran, A.-B. & De Paoli, D. (2005). *Kunst og kapital : nye forbindelser mellom kunst, estetikk og næringsliv*. Pax.
- Haugrønning, V., Klepp, I. G., Strandbakken, P., Laitala, K. & Throne-Holst, H. (2019). *Leve av å reparere? En studie av økonomien i reparasjonsbransjen for klær og hvitevarer*. Forbruksforskningsinstituttet SIFO, OsloMet.
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Johansen, J. I. (2016). *Mestringskoden*. Hegnar media.
- Kittelsen, E. & Kittelsen, E. (2023). *Synlig reparasjon*. Aschehoug.
- Klepp, I. G. (2001). *Hvorfor går klær ut av bruk?* Lysaker, SIFO.
- Krumsvik, R. J. (2014). *Forskingsdesign og kvalitativ metode : ei innføring*. Fagbokforl.
- Laitala, K. (2014). Consumers' clothing disposal behaviour – a synthesis of research results. *International Journal of Consumer Studies*, 38(5), 444-457.
<https://doi.org/10.1111/ijcs.12088>
- Laitala, K. & Klepp, I. G. (2016). *Klesforbruk i Norge*. Oslo: Forbruksforskningsinstituttet SIFO.
- Laitala, K. & Klepp, I. G. (2018). Care and Production of Clothing in Norwegian Homes: Environmental Implications of Mending and Making Practices. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 10(8), 2899. <https://doi.org/10.3390/su10082899>

- Laitala, K. & Klepp, I. G. (2020). *Klær og miljø: Innkjøp, gjenbruk og vask*. Forbruksforskningsinstituttet SIFO, OsloMet.
- Laitala, K., Klepp, I. G. & Boks, C. (2012). Changing laundry habits in Norway. *International Journal of Consumer Studies*, 36(2), 228-237. <https://doi.org/10.1111/j.1470-6431.2011.01081.x>
- Lille, M. (2016). Evaluating the success of makerspace in a public library. *New library world*, 117(9/10), 587-595. <https://doi.org/10.1108/NLW-04-2016-0030>
- McDonough, W. & Braungart, M. (2002). *Cradle to cradle : remaking the way we make things*. North Point Press.
- Näumann, R., Illeris, H., Riis, K. & Goveia, I. C. (2020). *Bærekraftdidaktikk i kunst og håndverk : gjenbruke - oppvinne - skape* (1. utgave. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Payne, A. (2021). *Designing Fashion's Future: Present Practice and Tactics for Sustainable Change*. London: Bloomsbury Publishing USA.
- Rienecker, L., Stray Jørgensen, P., Skov, S. & Landaas, W. (2013). *Den gode oppgaven : håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole* (2. utg. utg.). Fagbokforlaget.
- Sahr, A., Bergaust, K., Hansen, L. & Cramer, J. (2022). The Aura of (Extra) ordinary clothes: Exploring relationships with garments that are hard to part with. I. OsloMet - storbyuniversitetet.
- Sandin, G. A., Roos, S., Spak, B., Zamani, B. & Peters, G. (2019). *Environmental assessment of Swedish clothing consumption - six garments, sustainable futures* (9789189049055,9189049055).
- Sigaard, A. S. (2023). Want Not, Waste Not: Preliminary findings. I. Consumption Research Norway (SIFO).
- Sigaard, A. S. & Laitala, K. (2023). Natural and Sustainable? Consumers' Textile Fiber Preferences. *Fibers*, 11(2), 12. <https://doi.org/10.3390/fib11020012>
- Solås, H. H. (2009). *Tekstiler og klær : fremstilling, behandling, miljøbevissthet*. Portal.
- Stoknes, P. E. & Stoknes, P. E. (2020). *Grønn vekst : en sunn økonomi for det 21. århundre*. Tiden norsk forlag.
- Svaland, R. (2008). *Ni liv : en fortelling om gjenbruk og tradisjon* [Høgskolen i Telemark].
- Westby, K. O. (2002). Bærekraftig utvikling, fremtidige generasjoner og demokrati : en normativ analyse av forholdet mellom fremtidige generasjoners interesser og demokratiske beslutningsprosedyrer sett i sammenheng med målsetningen om en bærekraftig utvikling. I.
- Wiedemann, S. G., Biggs, L., Nguyen, Q. V., Clarke, S. J., Laitala, K. & Klepp, I. G. (2021). Reducing environmental impacts from garments through best practice garment use and care, using the example of a Merino wool sweater. *The international journal of life cycle assessment*, 26(6), 1188-1197. <https://doi.org/10.1007/s11367-021-01909-x>